

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIŠČE«

Nove oblike dela komunistov

Sedanja stopnja razvoja družbenih in proizvodnih odnosov zahteva tudi v političnem življenju prilagojevanje metod in načinov dela političnih organizacij novim potrebam. Razprava na nedavni konferenci Zveze komunistov podjetja je razkrila naše notranje politične razmere, ki terjajo prav pri

na akcija, katere namen je v določeni obliki urediti ekonomske odnose, se mora uresničiti tako, kot je zamišljena. Politično škodljivo je stališče, češ naredimo nekaj, da bo mir. Če bi se tako lotevali političnih nalog v proizvodnji, bi že v naprej diskreditirali vsako politično akcijo, ki pa je naposled ven-

odborih, dalje v sindikalnih organizacijah, v organizacijah LMS itd.

Tehnični kader, ki je nosivec operativne proizvodnje, in komunisti v njem imajo specifične probleme, ki jih mora reševati sekretariat skupaj z njimi. Metodiko dela mora sekretariat prilagoditi reševanju nalog z določenih področij. V nobenem primeru pa ne bi bilo smotno zapreti se v neke organizacijske oblike, morda še celo po teritorialnem načelu. Le-to povzroča vrsto težav v poslovanju podjetja in ga je treba odpraviti vsaj iz oblik političnega dela, ker za zdaj drugod še ni možno.

Sekretariat bo v celoti prilagodil svoje delo področjem in oblikam družbenih potreb ter tako praktično urejal problem za problemom tam, kjer se le-ta pojavlja. S tem načinom dela bomo probleme kon-

kretnjeje urejali in uspehe analitično spremljali.

Posebej nameravamo prirediti posvetovanja komunistov, ki delajo na posameznih področjih v delavskih svetih, upravnih odborih, sindikatu, mladini, v operativni službi, upravi itd.). Tako bi se končno le utegnili otresti klasičnega naziranja glede oblik dela. Seveda pa ne bomo opustili stikov sekretariata z osnovnimi organizacijami ZK našera podjetja.

Politične organizacije morajo v prihodnje posvetiti več prizadevanj ekonomiki podjetja v stremljenju, da iz našega materialnega, tehničnega in moralnega potenciala iztisnemo več kot smo doslej, čeprav tudi dosedanja rezultati niso povprečni, ampak se nahajajo vedno med najboljšimi.

Milan Surk

Josip Broz Tito

Najsrdičnije zahvaljujem na čestitci koju ste mi uputili povodom rođendana i želim svim članovima vašeg kolektiva mnogo uspeha u radu za napredak vašeg preduzeća i naše socijalističke zajednice.

Milo

nas specifičnih prijemov dela političnih organizacij. Pogosto slišimo, da je prav primeren način dela in pristopa k urejanju posameznih problemov že pol uspeha. Zato je treba metodo dela naših političnih organizacij prilagoditi zahtevam in oblikam notranjega razvoja, ki je prav v neposredni preteklosti s konferenco komunistov podjetja dosegel vrhunec.

Razprava na konferenci je pokazala, da obstajajo notranje politični problemi vseh vrst, ki pa izhajajo predvsem iz ekonomskih in njim sorodnih odnosov. Dosedanje urejanje problemov je bilo pogosto rezultat posamičnih hotenj, razmišljanj in presoje. Ni manjkalo demagogije, saj je tak način najcenejši in zahteva najmanj truda in študija odnosov. Seveda je bilo tudi nekaj ekstremnih primerov (vznikli so na sindikalnem plenumu in na zasedanjih delavskega sveta podjetja), ki pa jih je zdravo pojmovanje vloge in nalog ZK in sindikalnih organizacij takoj odpravilo. Drugi pa so spet hoteli s silo uveljaviti zdrave ideje glede usmeritve notranjih odnosov, tuje pa jim je bilo prepričevanje z analizami in dokumentiranimi dokazi.

Niti prva niti druga metoda dela nista prikladni na tako občutljivem področju, kot so notranji odnosi v podjetju. Predvsem mora biti vodilo naše politike v podjetju, da napredne oblike in načela uveljavljamo strpno z uporabo prepričevalnih dokazov in v časovnem skladju z zahtevami notranjega razvoja. Vsakršno nasilno dejanje lahko diskreditira prav tisto, kar bi radi uveljavili. Tako smo grešili pri oblikovanju ekonomskih enot, pri decentralizaciji politike osebnih dohodkov in čistega dohodka. Takih zadev se moramo v prihodnje varovati, če hočemo v resnici uspeti, ne pa le formalistično uveljaviti določena načela.

S tem v zvezi bi kazalo omeniti še nekaj, na kar je konferenca opozorila. Skrbno pripravljena politič-

darle rezultat nekih notranjih hotenj in potreb kolektiva.

V slabo je šteti tudi vodstvu političnih organizacij, ki akcijo postavijo in vodijo, nato pa prepuste stvari toku. Tak način dela velja ostro obsoditi, ker posledice niso le politične — ljudje izgubljajo interes za politično delo —, ampak tudi materialne, saj navsezadnje konferiranje ni zastoj, temveč stane lepe denarce. Torej mora iz tega tudi nekaj nastati, nekaj, česar si vsi želimo. Samo sklepati, ne pa spremljati tega, kar sklepi porajajo, in analizirati nastale spremembe, je milo rečeno neodgovorno in politično ne preveč koristno.

Sedanja sistem dela članov ZK v podjetju vzbuja precej upanja, da se bodo stvari bistveno spremenile. Sekretariat aktiva se intenzivno ukvarja z iskanjem ustreznih oblik dela komunistov v podjetju, ki se morajo svoje vloge zavedati in jo tudi odigrati. Biti komunist, odgovoren družbeno politični delavec pomeni biti čimtelj vseh političnih akcij ter biti hkrati sposoben usmerjati akcijo do končnega cilja. Če pogledamo naš partijski kader, bomo ugotovili, da je takih komunistov v podjetju malo ter da se omenjene težnje, t. j. da bi bili nosilci političnih akcij v okolici, prepočasi uveljavljajo, vsaj pri veliki večini članov ZK.

Naloga sekretariata ZK bo predvsem zdriniti otonele partijsko zavest pri precejšnjem delu članov v podjetju ter od vseh zahtevati dejavnosti pri razvijanju notranjih odnosov v socialističnem duhu. Organizirati je treba delo s komunisti, ki se nahajajo (žal za veliko večino ne moremo reči, da tudi dela) v delavskih svetih in upravnih

Prva seja upravnega odbora. Novo izvoljeni upravni odbor podjetja s predsednikom tov. ing. Sašom Skuljem na čelu

Huda nesreča v Ljubljani

V Ljubljani, na delovišču zbiralnega kanala, se je v torek dne 22. maja ob 7.45 uri pripetila huda nesreča. Ponesrečil se je Vlado Hajdinjak, kvalificiran tesar, star 26 let. Nanj je padel kos starega betona, težak ca. 100 kg. Ponesrečeni je po nekaj dneh zaradi poškodb umrl.

Tam, kjer zbiralni kanal (Ø 240 centimetrov) prečka Titovo cesto, so že prejšnji dan, to je v ponedeljek 21. maja, opravili izkop in pripravili podložni beton, na katerega naj bi naslednji dan zjutraj položili še preostalih šest betonskih cevi. Preden so začeli cevi sruščati, so morali delavci počistiti material, ki se je z brega 8 m globokega kanala nalezal na pripravljene beton. Medtem je v bližini jarka buldozer planiral izkopani material. Ko so delavci že nekaj časa delali v jurku, je od zgoraj z desne strani priletel velik kos starega betona in z vso silo udaril Hajdinjaka, ki se je pod njim zrušil.

Na vprašanje, kako je moglo priti do nesreče, nihče od prisotnih ni mogel dati jasnega odgovora. Vsi

namreč trdijo, da kosa betona, ki je padel v jarek, nihče ni videl v steni ne v nasipu. Delovodja tudi izjavlja, da je, preden je odredil delavec na delo, pregledal delovišče in ni opazil nobene nevarnosti.

Ni treba ugotavljati, ali je navedeni kos betona kdo videl ali ne, ugotovimo le, kako je ta kos betona mogel pasti v jarek.

1. Ležišče betona je bilo v trdnem, sicer pred več leti nasutem terenu v steni s približno 45° naklona, 1,5 m pod vrhnjim robom izkopenega jarka. Če beton ni bil viden, kakor zatrjujejo, tudi ni mogel zaradi tresenja, ki sta ga povzročila buldozer in cestni promet, zdrseti s svojega ležišča.

2. Če je bilo ležišče betona na pokazanem mestu 1,5 m pod robom izkopenega jarka in je bil beton pokrit še z plastjo nezrahljanega materiala, bi s kosom betona morala zdrseti tudi plast — večja količina materiala — če naj se je beton utrgal z ležišča v steni zaradi tresenja, ki ga je povzročal buldozer, ali pa se je utrgal iz kakega drugega vzroka.

Načela! Načela!

Opazovalcu notranjega življenja in dela organov samoupravljanja se pogosto nudi priložnost videti, kako ljudje tudi pri zelo načelnih vprašanjih ne morejo iz svoje kože, pa čeprav bi bilo to včasih dobro zanje in za kolektiv, ki ga zastopajo. Doslej smo pogostokrat grajali miselnost, po kateri je edinica »podjetje v podjetju«. Kljub temu, da je zdravo in načelno prodrlo, še vedno najdemo taka mnenja. Videti je, da se mišljenje ljudi le s težavo prilagodi dinamiki razvoja, kar ni ravno spodbudno za vse, ki jim je korist podjetja pri srcu.

Na prvem rednem zasedanju delavskega sveta podjetja je bilo opaziti karakteristične primere, ki bi zaradi razmer na trgu morali biti enotni kot le kaj. Delavski svet je namreč razpravljal o delitvi med posamezne enote na istem krajevnem področju. Sklenili so, da če se organizacijske enote ne morejo sporazumeti, odloči o tem dokončno upravni odbor podjetja po zaslišanju obeh strank in po presoji ekonomske upravičenosti interesov posameznih enot.

Ob glasovanju je bil kaj nenavaden prizor. Člani delavskega sveta iz vseh organizacijskih enot so glasovali, le predstavniki GV Ljubljana niso glasovali niti za niti proti. Na vprašanje predsedujočega, kdo se je vzdržal, niso odgovorili niti tega.

Tak način sodelovanja v delavskem svetu ni običajen, ker navadno, če je kdo proti sklepu, tudi pove, zakaj. Čeprav je GV Ljubljana glede sprejetega sklepa prizadeto, ker se težave s tem v zvezi pojavljajo le v ljubljanskem bazenu, pasionost ni odlika člana delavskega sveta.

Zdaj, ko nam je enotnost najbolj potrebna, je ocenjevanje problemov skozi očala lastnih koristi v nasprotju s koristmi podjetja in predosem politično škodljivo.

Dve možnosti

PREVOZI, KILOMETRINE IN ŠE KAJ!

■ **Ljubljana** — 16. junija je bila v Ljubljani seja sindikalnega odbora podjetja. Na njej so razpravljali o gospodarski problematiki podjetja ter o delitvi dohodka. Seji je prisostvoval tudi predsednik-republiškega odbora gradbenih delavcev tov. Vlado Svetek.

■ **Koper** — Na zadnjem sestanku osnovne organizacije ZK so med drugim govorili o dvigu produktivnosti dela. Pravijo, da je produktivnost dela zadnji čas padla. Deloma so opravičljivi vzroki, veljavne norme večkrat ne stimulirajo dovolj pridnih delavcev. Razpravljali so tudi o sodelovanju članov kolektiva v družbeno političnih organizacijah komune.

■ **Maribor** — Pri pregledu sklepov III. plenuma CK so imeli mariborski komunisti skupen sestanek s komunisti »Staybarja«. Na sestanku so analizirali dosedanje pomanjkljivosti dela ter se pogovorili o ustanovitvi in organizaciji obračunskih enot po vseh deloviščih. Sprejeli so tudi nekaj novih članov.

■ **Celje** — Zaradi hude finančne situacije se je gradbeno vodstvo lani zavzelo za smotrno gospodarjenje in štednjo. Zato tudi ni bilo večjih primerov nepravilnosti, kar ugotavlja razprava na zadnjem sestanku osnovne organizacije je ZK. Analizirali so delo komunistov ter ugotavljajo, da ji pri članih Zveze komunistov vse premalo revolucionarnosti in premalo doslednosti.

Razpravljali so tudi o delitvi dohodka. Mnogokrat nekateri nastopajo z lažno parolo »Uboj delavec, kako le lahko živi s tako malo plačoo?«, katera je na ustih največkrat dobro situiranih delavcev. In takrat pravijo, da se borijo za delavce. Če pa gre za dohodek posameznika, pa vedno poudarjajo, da so kvalificirani, in zato jim tudi pripada večji delež. Moramo priznati, da je osnovna organizacija na razpravi temeljito obračunala z nepravilnostmi, ki kvarijo medsebojne odnose.

■ **Ravne na Koroškem** — Sklepe III. plenuma ZK je kot član občinskega komiteja Zveze komunistov tolmačil tov. Siane Uhan. Med drugim so razpravljali o kritiki in samokritiki ter pravijo, da je le-ta zdrava, vendar je vedno treba kritizirati na pravih mestih.

■ **Kovinski obrati Maribor** — Na zadnji seji delavskega sveta je predsednik upravnega odbora poročal o poteku proizvodnje. Analizirali so tudi delovno disciplino ter ugotovili, da je bilo lani 496 upravičenih ur, niso pa imeli niti enega neopravičenega izostanka, kar je vsekakor hvale vredno. Govorili so tudi o obveščanju kolektiva, na kar bodo morali v prihodnje bolj paziti.

■ **Ljubljana** — Predsednik sindikalne podružnice tov. Rudi Koršič je na zadnji seji sindikalne podružnice analiziral sklepe III. plenuma CK ZKJ ter med drugim dejal, da je potrebno začeti odločnejši boj proti pojavom, ki kršijo socialistične odnose med ljudmi. Sindikalna podružnica si mora med člani kolektiva pridobiti moralno in politično enotnost ter zavest do skupnih interesov. Analizirali so tudi delo komisije za varnost pri delu, ki je predvsem zadnje čase ponostila pri delu. Govorili so tudi o načelih decentralizacije.

Pisati o stvareh, ki jih skoraj vsak dan obravnavamo v podjetju, je pravzaprav nevaležen posel. Na eni strani je veliko različnih mnenj, ki se med seboj več ali manj razlikujejo, z druge pa veje neka naveličanost in zopnost zaradi že tolikokrat pogrete teme. Vedno znova se srečujemo s problemi, z žgočo aktualnostjo, ki nas kljub odporu do večnega »reševanja«, a nikdar dokončno rešenega načina urejevanja medsebojnih odnosov — ponovno potegnemo za seboj.

Ko nas problem dobera pogreje, razpravljamo znova, kakšna naj bi bila organizacija podjetja, odnosno, kakšni odnosi naj bi vladali med centralo in enotami na drugi strani. Znova se srečujemo z našo staro, skoraj bi rekel specifično temo — decentralizacija. Specifična pravim zato, ker to ni neka splošna, anonimna decentralizacija, ki jih je toliko krog nas, temveč tista, ki ima svojo zgodovino, svoje zaletavosti in kriva pota, ki jih je že prehodila in ki jih še vedno hodi. Ker je decentralizacija odvisna od organizacije podjetja in samo od nje, ne moremo govoriti o uspešni decentralizaciji, če se ne bomo najprej zedinili in konkretizirali same organizacije podjetja.

Pri iskanju ustreznih organizacijske oblike, ki bi zagotovila konkurenčno sposobno podjetje, ki bi lahko uspešno sodelovalo tudi na inozemskih tržiščih, hkrati pa omogočila pametno decentralizacijo, je na poti nešteto nerazčiščenih pojmov in predstav o organizaciji in decentralizaciji našega podjetja.

Poglejmo na kratko v našo nedavno preteklost, kakšni momenti so se izoblikovali in ki še zdaj nenehno zavirajo uspešen razvoj. Mislim, da se bomo tem bolj razlikovali v mnenjih, čim bolj bomo šli od načelnega h konkretnemu.

Od kampanjskega ustanavljanja ekonomskih enot, prvih znanjv decentralizacije, do precej ustaljenega mnenja, naj bodo gradbišča in obrati ekonomske enote, prek različnih trenj v dnevni praksi se je vlekla mučna pot. Kako popačene pojme so imeli nekateri (samo nekateri?) o decentralizaciji še pred nekaj meseci lahko beremo (škoda, da o tem ne razpravljamo več) v lanskih številkah »Gradisovega vestnika«. Nedisciplin, nepoznavanje dolžnosti in podobne grehe, vse so pripisovali na rovaš decentralizacije, ki je bila v očeh nekaterih, vsaj v tedanjih razmerah, poosebljenje anarhije. In na drugi strani svojsko pojmovanje decentralizacije s čimvečjo samostojnostjo edinic in njihovim centralističnim upravljanjem. Ostri članki so bili o tem napisani, marsikatera debate in obsodbe so bile izrečene na ta račun.

Toda pojdemo preko tega! Ugotovim naj le, da si je počasi, vse prepočasi prebija pot zamisel na prednejše organizacije našega podjetja. In če rečem, da je tu napredek, čeprav minimalen, imam pri tem še vedno precej optimizma. Dnevna praksa ga namreč zanika. Naj utemeljim!

Strašansko se bojimo vsak za svojo enoto, za njen ekonomski efekt in ne ustrašimo se tudi manj čistih metod v borbi za večji dohodek edinice čeprav na škodo druge in v škodo monolitnosti podjetja. Potrebne so reke besed in prizadevanj, da se mnenja vskladijo, in še to za vsak konkreten primer.

Nešetokrat je bila izrečena sodba, da Gradis ne bo mogel biti konkurenčen v gradnji npr.: polmontažnih zgradb, ker hoče vsaka faza dela ustvarjati svoj dobiček, tako separacija, ki pripravlja gramozne frakcije, potem betonarna, ki dela elemente, kot gradbeno vodstvo, ki s temi elementi gradi. Torej pri posameznemu elementu kar trikratno pojavljanje dobička! Jasno, da ne bomo mogli konkurirati, seveda če z dobičkom v posameznih fazah pretiravamo.

Drugi primer: Težka mehanizacija — »nesprejemljive« cene. Avtopark — prav tako. Borba za znižanje cen med edinicami na vseh koncih in krajih. Odnosi se zastrujejo. Parola »kdo l koga« ima čisto konkretne posledice: nezaupanje in — z vsjo pravico »decentralizacije« — najmanj strojev ali kamionov drugje. »Znižaj cene!« »Kako, človek božji, nemogoče. Poglej...!«

Tretji primer: Projektivni biro naj projektira ekonomične in uporabne projekte ali posamezne konkretne naloge za potrebo gradbišča, da bodo sposobna na terenu konkurirati. Problem: Kdo bo plačal? Kje so za to sredstva? V tem smislu se odvija dnevna borba, problemi se pojavljajo z »žgočo aktualnostjo«, kakor sem zapisal v začetku, in kličejo po rešitvi. Rešitve pa ni.

Ekonomski uspeh, delitev dohodka — to je cilj! Bojzen, da bo »njegova« edinica potegnila slabši konec, nezaupanje, da »bratska« enota ustvarja dobiček na »njegov« račun in negotovost, kaj bo ob bilanci z uspehom njegove enote — vse to povzroča to nemogoče vzdušje, v katerem dostikrat prevladujejo negativne težnje.

Ko listam po številkan našega vestnika, mi je pred očmi vsa pretekla borba okrog teh problemov in znova moram ugotovljati, da smo si v načelih zelo blizu, v praksi pa zelo vsaksebi.

Najbolj splošno in hkrati najmanj konkretno načelo, za katerega smo vsi, je ENOTEN GRADIS.

Ze samo razčiščenje tega pojma bi pokazalo, da o tem še zdaleč nimamo enakih sredstev. Ne bom se predaleč spuščal v podrobna in širša razglabljanja. Naj navedem le dvoje naziran iz majske številke Gradisovega vestnika, kjer se v članku »Kaj storiti, da bo Gradis res Gradis?« zelo evidentno kažejo vse razlike.

Prvo mnenje: Teritorialni princip. Edinica je na svojem področju gospodar in prevzema dela po svoji logiki in politiki gospodarjenja. S centralo sodeluje toliko, da ji ta da na razpolago potrebno mehanizacijo in kadre. Ako sama dela ne zmore, spusti na »svoj teritorij« tudi drugo edinico.

Drugo mnenje: Prevzemanje del — centralno, v skladu z interesi podjetja kot celote, v skladu z razpoložljivimi kapacitetami, s potrebnimi analizami, temeljito pripravo dela, določitvijo enotne cene itd. Postaviti vse edinice na skupni imenovavec, na enak start, brez teritorialno-ekonomsko začasnih ali stalnih privilegijev.

Iz teh mnenj je razvidno tole:

1. Po prvem mnenju je enotnost podjetja mišljena kot bolj ali manj tesna povezava teritorialnih enot s centralo. Podjetje je konglomerat. Enota prispeva ustrezen del dohodka za potrebe centrale. Ostalo politiko vodi samostojno.

Postavimo, da se dela še naprej zmanjšujejo, da konkurenca še raste, se dohodki manjšajo, obstoj manjših, ekonomsko šibkejših enot je ogrožen. Podjetje ima interes, da obdrži bazo v dotičnem kraju. Edinica mora delati — čeprav začasno — za lastno ceno, pod hujšimi pogoji. Kdo ji bo pomagal? Centrala? Nima denarja! Interes podjetja? Nismo sposobni, da bi ga zaščitili!

2. Drugo mnenje predstavlja monolitnost podjetja, ki je pogojena za organizacijsko in materialno močno centralo, ki dirigira politiko podjetja in ustvarja centralni fond podjetja npr. iz progresivnega obdavčenja komercialnih dobičkov posameznih enot.

To načelo omogoča varnejše sodelovanje podjetja v konkurenčnem boju, boljše prilagovanje danim razmeram, boljše organizacijo dela, večjo produktivnost in kar je poglavito in nikdar dovolj poudarjeno: evidentno bo, kaj je edinica res sama s svojo sposobnostjo in pridnostjo naredila in kaj je posledica razmer na tržišču. Prepričan sem, da ni človeka v Gradisu, ki je res za enotnost podjetja (to je pogoj), ki ne bi pristal na progresiven prispevek iz »svinčnikom« pridobljenega dela čistega dohodka. Obenem pa je to tudi preizkusni kamen izjav »za enotnost« v preteklosti. (Kako plani zavest, kajne?)

Kako malo smo razumeli in se poglabljali v bistvo decentralizacije prejšnje čase, nam osvetli tale primer:

Prej omenjeno teritorialno načelo je po dosednji logiki nekaterih ti-

Na zadnji seji sindikalnega odbora podjetja so odborniki razpravljali o dvigu produktivnosti dela in politiki nagajevanja v podjetju. V razpravi je sodeloval tudi tovariš Vlado Svetek, predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev

Kritika negativnih pojavov v našem političnem in gospodarskem življenju, ki so jo vsebovali sklepi Izvršnega komiteja CK ZKJ in splitski govor predsednika republike, je naletela pri naših delovnih ljudeh na širok odmev. Vrsta pozitivnih rezultatov in odprave čestih odklonov, pa predstavlja živo nasprotje nekonstruktivni gonji, ki se je nekje razpasla proti strokovnemu kadru in njegovemu načinu dela. Pri tem zasluži posebno pozornost pojav uporabe zasebnih osebnih vozil v službene namene, za kar je precej primerov tudi v našem podjetju.

Dosedanji način uporabe privatnih osebnih vozil je temeljil na odobritvi organov upravljanja in posebni pogodbi, ki jo je z voznikom sklenila uprava podjetja. Nesporno je, da je tak način cenejši za podjetje, ker je cena 80 din za prevoznik kilometer (toliko namreč stane km službenega voza ob upoštevanju vseh stroškov) višja od cene 30 din za km, ki jo je dobil lastnik zasebnega vozila.

Če račun torej pokaže nesporno prednost dosedanjega sistema Ta pa je imel tudi določene pomanjkljivosti predvsem glede izrabljanja te možnosti, kar se je nekajkrat tudi ugotovilo. Ob predpostavki, da je bila službena voznja potrebna in da ni bilo na razpolago prevoznega sredstva podjetja, javnih prometnih zvez ali pa te niso bile ugodne, je bila vsekakor uporaba zasebnega avtomobila v službene namene utemeljena. V veliki večini primerov so tako tudi ravnali. Vsekakor pa ni pravi, če bi financirali vjdnostne obiske in izlete. Marsikatera vožnja bi lahko odpadla, če bi bila uporaba osebnega avtomobila bolj pretehtana, pri čemer zdaj niti ne bi bilo treba razpravljati o diskreditiranosti tega sistema. Nevoščljivost, ki največkrat botruje »lovu na čarovnice«, je poglaviti razlog za neutemeljeno kritiko, pritišak za uporabno dovoljenje pa daje povod za upravičeno negodovanje, če taka vožnja ni potrebna.

Naša notranja organizacija zahteva mobilnost operativnih ljudi. Prometno sredstvo je nujno potrebno za sodobno in uspešno poslovanje in če se odrečemo sedanjemu sistemu, potem bi pač morali uresničiti pripombo komisije za investicije delavskega sveta podjetja. Ta je analizirala stanje službenih avtomobilov v podjetju in ugotovila, da bi z odpravo uporabe osebnih avtomobilov v službene namene potrebovali takoj 11 novih osebnih avtomobilov v podjetju, če bi hoteli ohraniti poslovanje vsaj na sedanji ravni. Tak strošek bi bil seveda v nasprotju z zdravo pametjo.

Uporaba zasebnih osebnih avtomobilov naj bi ostala tudi v prihodnje s tem, da predvsem uporabljajo (tam kjer ga seveda imajo) službeni voz, ali pa javno prometno sredstvo. Če pa pogoji dela izrecno zahtevajo, naj uporabijo tudi zasebni avtomobil. V našem podjetju do sedaj ni bilo nobenih pretiranih napak v zvezi z uporabo osebnih avtomobilov v službene namene, pa čeprav bi morebiti tudi lahko pogrešili marsikatero pogodbo. Vendar pa so delovna mesta, kjer se uporabi zasebni voz ne moremo ogniti, ker uporaba javnega sredstva ne pride v poštev (veliko število sektorjev v mestu). Vsekakor pa je treba vsakršen pritišak za uporabo zasebnih vozil brez resne utemeljitve izpostaviti ostri javni kritiki.

Kot že rečeno, doslej nismo pretirano grešili glede tega. Nismo plačevali pavšalno in tudi predložena dokumentacija je bila v redu, kar je pokazala analiza dosedanje prakse. Opaziti pa je nezdruv pojav kritikarstva, ki nima pred očmi interesov podjetja, ampak vidi le povračilo za storjeno uslugo, ki pa končno le ne sme biti brezplačna. Končno besedo o tem pa bo izrekel na prihodnjem zasedanju delavski svet podjetja.

pično za decentralizacijo. Drugo načelo s centralnim prevzemanjem del, s centralno pripravo dela in z vsemi naštetimi posledicami pa je centralizacija, po takem mnenju torej popolno nasprotje decentralizacije. In zopet bodo imeli »prav« i glasni i tihi zagovorniki »centralizacije«; pristišak koncepta o »decentralizaciji« pa bodo doživeli precejšnjo dozo malodušja, jeze in naveličanosti.

Tako pojmovanje je seveda nesmiselno. Niti s prvim niti s z drugim primerom nima prava decentralizacija nič opraviti.

Večkrat je že bilo poudarjeno, da je bistvo decentralizacije v spremembi neposrednega proizvajavca v aktivnega in zavestnega, k pametnemu gospodarjenju zainteresiranega delavca, ki mu ne bo vseeno, kakšen odnos do dela ima on ali pa njegov sodelavec. To se pravi, da bistvo decentralizacije ni v kompetenci sprejemanja del, niti v zunanji obliki organizacije podjetja (teritorialni ali drugačni principi povezave posameznih enot s centralo), temveč v taki organizaciji notranjih odnosov v podjetju ali enoti, ki bo omogočila čimuspešnejšo in hitrejšo vključitev tudi zadnjega nekvificiranega delavca v zaveden delovni proces. Ko bomo to dosegli, ko bomo sprostiti to latentno energijo, ki je v ljudeh nakopičena a ne izkoriščena, potem bo cilj dosežen.

Veliko ekonomsko-organizacijskih razprav in knjig, ki jih ni malo objavljanih tudi pri nas, govori o teh problemih pri dviganju produktivnosti dela. Poleg ostalih psihološko-stimulativnih metod pri organizaciji dela naj bi doprinesla neposredno delitev dohodka levji delež pri mobilizaciji zavestnega delovnega člana.

Iz vsega tega sledi, da centralno vodena operativna služba ni nikakršna negacija decentralizacije, temveč osnovni pogoj dobro organiziranega podjetja. decentralizacija sama pa je možna v taki ali drugačni obliki organizacije podjetja. Pogoj je le, da je organizacija podjetja že določena in da so kompetence posameznih funkcij znane, ker le dobro organizirano delo ustvarja pogoje za doseganje določenega smotra.

Decentralizacija p. je pot in ne cilj.

Pravzaprav je škoda, da pišemo in beremo take ali drugačne članke, ko pa nimamo niti časa niti volje, da bi stvar dobera premleli in iz tega izvlekli kakšne zaključke. Vse preveč nas je obsedla v bistvu kolektivno-egoistična tendenca, ki nam brani, da bi odstopili le za ped od stvarnih ali namišljenih privilegijev, ki jih trenutno uživamo. Pri tem pa smo trdno prepričani, da je to »naša« zasluga, plod »našega« napora, da se moramo boriti

za »naše« to se pravi svojega kolektivna interese, pa čeprav na škodo sedanje in prihodnje funkcije, ki bi naj jo podjetje kot celota imelo in odigralo v gradbeništvu.

Da ne bo pomote: kar pišem in trdim, je moje prepričanje z upanjem, da jih je še precej, ki mi pritrjujejo. Trdim pa tudi, da so nosivci prej omenjenih kolektivno-egoističnih teženj v manjšini, in sicer v tisti manjšini, ki bi morala po svoji funkciji in svojem prepričanju take težnje odpravljati in dajati zgled drugim.

Namen tega sestavka je pač samo ta, da človek pov tisto, kar misli, da bi bilo dobro za kolektiv in posameznika, ko dela v takih razmerah. Prepričan sem in verjamem, da se bo čutil kdo tako prizadetega, da se bo oglasil in vedal, da se ne strinja z menoj ter predlagal, kako naj stvari bolje uredimo. Tako ne gre več naprej!

Skupno moramo najti sistem, ki bo sprostil ustvarjalne sposobnosti kolektiva in posameznika, ki bo zlasti stimuliral tistega, ki bo več prispeval k skupnemu dohodku podjetja.

Elementi takega sistema bi morali biti:

1. Ze prej omenjeno progresivno obdavčenje tržnega dobička v korist centralnega sklada

2. Regresiranje tistim enotam, ki so zaradi gospodarske politike podjetja delale pod neugodnimi ekonomskimi razmerami (sem so prištet tudi obrati, ki bi za notranje — Gradisove odjemavce delali z dirgirano nižjo ceno) itd.

Da bi v poletju dosegli nakazano organizacijo, se moramo odločiti za eno izmed dveh možnosti:

Prva, da sami sebi pr...namo, da je kolektivna zavest »gradisovcev pravzaprav slaba, ker so po posameznih enotah partikularistično-egoistične tendence močnejše. V tem primeru moramo hoče—noče ubrati dolgo evoliucijsko pot prevzgoje v kolektivnem duhu. Jasno je, da je ta pot slabša, ker tratimo dragocen čas, izid pa je problematičen.

Druga, da spoznamo in sklenemo, da je zgoraj nakazana »centralistična« organizacija podjetja nujnost, ki jo je potrebno čimprej ustvariti in da čim prej tem bolje — gremo v tej smeri.

Marsikomu se bo zdelo to pisanje odveč »ker parni valjar ne spremeni smeri, če mu mečemo kamenček na pot«. Drugi se bo ironično nasmehnil, češ, ta je za idealist. Tretji se bo čutil prizadetega in pisanje obsodil kot žvekanje. Nekateri, ki im je podjetje bolj pri srcu, pa se bodo — vsaj v osnovnih potezah — strinjali. Tem sem namenil ta članek, da bodo lažje utirali pot GRADISU. Da, z velikimi črkami!

V. B.

Levo: Sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov pred kamero. Za sekretarja sekretariata aktiva Komunistov je bil izvoljen Martin Zajšek, za org. sekretarja pa Milan Surk — Desno: Sindikalni odbor podjetja

Sklepi I. redne seje UO podjetja

1. Za predsednika upravnega odbora podjetja je izvoljen ing. Saša Skulj (Obrat gradbenih polizdelkov), za namestnika upravnega odbora pa tov. Drago Bilas (gradbišče Koper).

2. Da bi pripravili osnove za delitev dohodka po delu, naj se sestane komisija za sestavo in analizo predpisov o delu dohodka in proučevanje problematike delitve dohodka po delu dne 20. julija t.l. in pripravi svoje vloge za upravni odbor podjetja.

3. Komisije, katere je imenoval delavski svet podjetja kot svoje delovne organe na svojem I. rednem zasedanju dne 5. junija 1962, so dolžne problematiko in predloge predložiti v razpravo upravnemu odboru podjetja, ki bo nato definitivno obdelala stališča in vprašanja s predlaganimi rešitvami odstopil v končno obravnavo delavskemu svetu podjetja.

Določba iz 1. odst. te točke je procesualnega značaja in ima obvezno moč za postopek dela vseh komisij delavskega sveta podjetja, razen disciplinske komisije.

4. V zvezi z nakupom 8 stanovanj v Celju se predlaga delavskemu svetu podjetja, da pooblasti za podpisnika pogodbe za najem kredita v višini 11.600.000 din direktorja podjetja ing. Huga Keržana ter direktorja gospod.-rač. sektorja Ika Ravnikarja.

5. Na podlagi izvršene analize poslovanja podjetja in pregleda ključnega računa za poslovno leto 1961 s strani organov družbene kontrole ter upoštevanje zaključke te komisije naj komisija za investicije s takojšnjo veljavnostjo pregleda vse fonde org. enot in pravilnost ter zakonitost uporabe teh sredstev.

Investicijska potrošnja sredstev v okviru podjetja se mora vsrčiti strogo po postopku, ki so predpisujejo veljavni predpisi s tem, da se pri tovrstnih sredstvih dosledno uveljavlja načelo rentabilnosti in ekonomičnosti, pri čemer se je izogibati negospodarskim ukrepom

(npr. gradnja vrstnih hišic namesto blokovne gradnje itd.).

Komisija iz 1. odst. te točke naj sestavi v svojem pregledu ustrezno poročilo in ga predloži v obravnavanje delavskemu svetu podjetja, ki bo glede na svoje ugotovitve sprejel regulativne sklepe s tega področja.

6. Na predlog gospod.-rač. sektorja podjetja se sklene, da org. enote ne smejo trošiti sklada skupne porabe za dajanje posojil raznim združenjem, pač pa se tovrstna posojila iz omenjenega sklada lahko namenijo individualno članom kolektiva za gradnjo hiše.

7. V zvezi z gradnjo v Jarški ulici v Ljubljani bo zaprosilo podjetje za kredit v višini 50.000.000 dinarjev. Kredit se bo najel pri KB Ljubljana, za podpis posojilne pogodbe sta pooblaščenca direktor podjetja ing. Hugo Keržan in direktor gospod.-rač. sektorja Iko Ravnikar.

8. Na osnovi dosedanjih rezultatov in razvoja perspektivne politike podjetja se nadaljuje gradnja za tržišče, ker ta način poslovanja uveljavljanja podjetja v perspektivi zagotavlja minimalno odvisnost od denarnih zavodov glede kreditov, hkrati pa predstavlja najustreznejšo obliko zadovoljitve javnega interesa na področju gradbene proizvodnje.

9. Sklep, ki ga je sprejel DS podjetja na svojem XVI. zasedanju glede izknjiženja inventurnih primanjkljajev pri materialu in drobnem inventarju (sklep DS z dne 27. II. 1962, tč. 3. odstavek III in IV.) naj se odstopi v izvršitev gospodarsko-računskemu sektorju podjetja, ki naj poskrbi za njegovo realizacijo.

10. Imenuje se komisija v sestavi Jože Kapelj (GV Ljubljana) in Milovan Surk, sekretar podjetja (centrala Ljubljana), katera naj vloge, naslovljene na UO podjetja načelnega značaja prouči in pripravi variantne rešitve, o katerih bo nato razpravljala upravni odbor.

Prošnje in pritožbe članov kolektiva, naslovljene na UO podjetja, naj se predhodno preverijo in v tem smislu priskrbijo potrebni podatki ter tako predelane predložijo upravnemu odboru.

11. Dotacija športnim društvom in sekcijam v podjetju, katere je namensko odobril delavski svet podjetja v višini 2.000.000 din se razdeli po naslednjem ključu:

Kegljaški klub Gradis Ljubljana	900.000 din
Kegljaški klub Gradis Maribor	170.000 din
Sportna sekcija gradb. vod. Ljubljana	100.000 din
Sportna sekcija gradbišče Koper	60.000 din
Sportna sekcija gradbišča Kranj	50.000 din
Sportna sekcija Skofja Loka	50.000 din
Sportna sekcija OGP	—
Sportna sekcija Ravne	100.000 din
Sportno društvo Kovinar CO Ljubljana	100.000 din
Streška družina in šport. sekc. CO Maribor	70.000 din
Sportna sekcija Ljubljana-okolica	50.000 din
Sportna sekcija gradb. vod. Celje	100.000 din
Kegljaški klub gradb. vod. Jesenice	200.000 din
Sportna sekcija centrale podjetja	50.000 din
skupaj:	2.000.000 din

Razdelitev dotacija iz 1. odst. te točke realizira gospod. rač. sektor.

Uredite pipe za higiensko pitje vode

V gradbeništvu se doslej nismo skoro nikjer držali določil čl. 98 splošnega pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu, ki pravi: »Kjer je vodovod, se morajo v notranjosti zgradbe namestiti higienske pipe, pri katerih zaposlene osebe pijejo vodo brez uporabe kake posode, in sicer mora biti ena pipa za 60 delavcev. Pipa s pitno vodo ne sme biti več kakor 100 m oddaljena od delovnega mesta.«

Na ta določila so nas opozorili inspektorji dela pri pregledu naših delovišč in obratov v aprilu in maju in nekateri izdali odločbe, da je treba takoj namestiti posebne pipe za higiensko pitje vode v smislu

čl. 98 splošnega pravilnika, ker se pipe, pri katerih se delavci umivajo in točijo vodo v gradbene namene, ne morejo smatrati za higienske.

Na prvo odločbo smo ugovarjali, ker smo smatrali, da je na naših deloviščih v smislu čl. 152 pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delih v gradbeništvu za pitje vode dovolj preskrbljeno, vendar je bil naš ugovor zavrnjen in izdana odločba druge stopnje, ki nalaga podjetju, DA MORA NA VSEH SVOJIH DELOVIŠČIH ZA PITJE VODE UREDITI POSEBNE HIGIENSKE PIPE.

Da bodo delavci na deloviščih in v obratih res imeli urejeno za higiensko pitje vode, naj vse edinice

12. Pritožba tov. Angele Mohorko, uslužbenke centrale podjetja, zoper odpoved delovnega razmerja se ujemlje zavrne, ker imenovana strokovno ni usposobljena za delovno mesto, na katerega je bila razvrščena.

13. Pritožba štelana Sačerja, gradbeno vodstvo Ljubljana, se odstopi v rešitev UO gradbenega vodstva s priporočilom, da v bodoče prepove vsakršne nehumane postopke upravnikom samskih domov pri izvrševanju njihove službene dolžnosti.

14. Vloga »Slovenskega zbornika« Maribor in prošnja za denarno podporo dijakov Gradbene tehnične šole za maturitetni izlet, se zaradi pomanjkanja finančnih sredstev zavrne.

15. Vloga Jožeta Skafarja, uslužbenca gradbenega vodstva Jesenice za odobritev posojila za gradnjo hiše, se odstopi v rešitev prej omenjeni org. enoti, ki naj v okviru lastnih možnosti vslošno prizadeta ugodno reši.

16. Izvrši naj se analiza finančnega stanja fonda za posojila članom kolektiva pri individualni stanovanjski gradnji ter pri tem poda upravnemu odboru ustrezno poročilo.

Predsednik UOP:
ing. Saša Skulj

brez posebnega opozorila takoj pristopijo k urejanju higienskih pip povsod, kjer jih doslej ni bilo. Poleti naj bodo na deloviščih pipe na primernih mestih zunaj.

Higiensko urejena pipa za pitje vode v obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani

Alkohol in varno delo

Slovenci vse veselo in žalostne dogodke obvezno proslavljamo s pijačo. Prav tako govorimo in mislimo, da vino človeku moč ali pa, da se najbolje odžejamo s pivom ali brizgancem. Vendar moramo pogledati tudi drugo senčno stran te blesteče medalje. Veliko vprašanje je namreč, če je pitje kakršnekoli vrste in količine alkoholnih pijač med samim delom varno. Ko so pričeli podrobneje raziskovati vzroke nesreč v prometu, so se srečali z istim vprašanjem. Več kot polovica vseh smrtnih nesreč je posledica vinjenosti in še več, ugotovili so, da že najmanjša količina spite alkoholne pijače bistveno spremeni človekovo sposobnost za varno ravnanje.

Običajno pri delu ali vožnji uporabljamo le majhen del svojih sposobnosti. Kadar pa nenadoma nastopi nepričakovana kritična situacija, moramo uporabiti v istem trenutku vse svoje telesne in duševne moči in spretnosti, gibčnost, okretnost in s čim večjim naporom vseh teh sil pravilno ravnati. S preiskavami krvi so ugotovili, da prve težave nastonijo že pri 0,2 % alkohola v krvi, kar bi ustrezalo užitemu kozarcu vina, 2 del piva ali krepkem požirku žganja.

Po vsakem uživanju alkoholne pijače se alkohol vsrkava v organizem skoraj celo uro. Njegova koncentracija v krvi narašča še nekaj ur in nato postopoma pada. Tako pri pivu doseže v pol ure 0,4 %, po eni uri 0,6 %, po 2

urah 0,5 %. Slično je z vinom, samo da je vrednost za nekako 0,2 % višja. Pri žganih pijačah pa že po nekaj požirkih — posebej na tešče, ko si izperemo grlo, ugotovimo hiter porast alkohola v krvi. Iz tega lahko sklepamo, da narašča in upada količina v krvi zelo počasi in točneje, 0,1—0,2 % na uro. Če bi si torej zmerno nabrali alkohola (1,5 % odgovarja srednji vinjenosti), bi vrednost alkohola upadala celih 10 ur do iztreznitve.

Na nalepki, ki je na vsaki steklinici piva, beremo neke procente: 12—18 %, kakršna je pač vrsta piva. Ti procenti pomenijo količino suhe snovi, ne pa alkoholne jakosti. Jakost v alkoholnih stopnjah (procentih) pa bi bila naslednja:

pri oznaki 12 % bi pivo imelo 3,5 % čistega alkohola, pri 14 % okrog 4,5 in pri 18 okrog 6 % alkohola. Če o primerjamo še z domačimi vini, ugotovimo naslednje: cviček ima okrog 8 %, dobra vina 10—12 % in izbrana buteljna vina 12—14 % alkohola. Vse vrste žganih pijač in žganja seveda sploh ne moremo primerjati, vsaj nekatere vsebujejo do 50 %, to je polovico vse tekočine alkohola. Se posebej so nevarna vina nežlahtnih, samorodnih trt, čeprav imajo nizke alkoholne vrednosti, zaradi tega, ker vsebujejo močnejši in škodljivejši metilni alkohol. Pri nekaterih pijačah opazujemo še dosedaj manj raziskane učinke raznih snovi, ki jih vsebujejo. Tako bi bila utrujenost in lenost po

pitju vira morda v zvezi s sestavinami, ki so v hmelju.

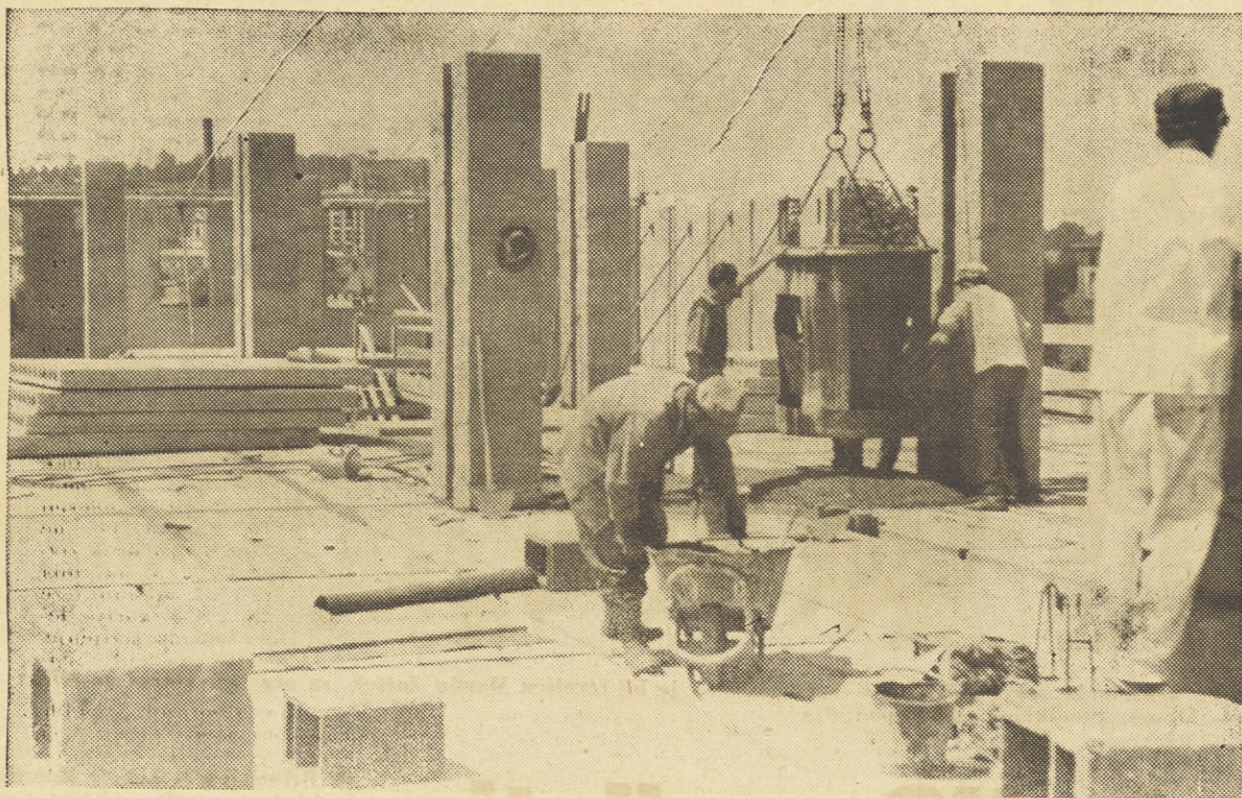
Vsi vemo, da pijača vpliva na različne ljudi ob različnih prilikah različno. Prav gotovo telesno krepak in dobro prehranjen človek bolje prenese vino, če je obenem tudi jedel, kot bolehen suhec, ki se mu že po enem kozarcu vrte v glavi. Vsekakor bi vino in drugo alkoholne pijače morali uživati predvsem takrat, ko je zato prilika: med ali po kosilu oziroma večerji. Prav tako bi bilo bolje, da bi tisti liter, ki ga običajno popijemo v soboto zvečer, razdelili na obroke po dva dela med tednom po kosilu ali po večerji.

Zgoraj smo že navedli, kako nevarne so majhne količine alkohola v krvi in če primerjamo to ugotovitev z vrednostjo alkohola v pivu in vinu, vidimo, da nikakor ne moremo priporočati pitja kakršnihkoli alkoholnih pijač med odmorom in delom.

Pri tem niti nismo upoštevali nam vsem znanih znakov hujše vinjenosti, kot so motnje v gibanju, preciznih kretnjah, ravnotežju in ocenjevanju položaja, brezbrizen odnos do lastne varnosti in do varnosti sodelavcev. Zadoščala nam je že osnovna ugotovitev, da najmanjša količina alkohola v krvi bistveno podaljša čas ukrepanja (reagiranja) v nevarnosti in zmanjša verjetnost za pravilen in srečen izid.

Prav gotovo ne bo lahko takoj sprejeti te ugotovitve. Razmislimo pa vsekakor o tem in se spomnimo, da ni od varnega dela odvisno samo naše življenje, temveč tudi sreča in zadovoljstvo naših otrok in žena. Potem le ne bo tako težko preložiti želje po kozarcu dobre pijače na primernejši čas, ko bomo svoje delo že uspešno zaključili.

Dr. D. Repovš

Na vidiku je nov, znatno izpopolnjen montažni stanovanjski blok z oznako »Gradis 62« — Neprimerno več komforta kot v montažnih blokih PMB

Potrošniki naših stanovanj so dali svoje ocene

Z namenom, da ves ta »prah in hrup«, ki se je dvignil ob gradnji montažnih blokov, nekako zajezi in postavimo vse stvari — kot pravimo — na pravo mesto, je kadrovesko-socialna služba Centrale pred dobrim mesecem dni organizirala precej široko anketo med stanovavci naših montažnih blokov. S to anketo smo hoteli kolikor mogoče podrobno ugotoviti, kaj ljudje pravzaprav hočejo, kaj jih najbolj moti, kje jih najbolj »žuli«.

V anketi, ki smo jo organizirali v šestih blokih v Šiški in treh blokih v Vodmatu, smo zajeli skupno 275 stanovavcev oziroma 973 posameznikov. Vsekakor dovolj lepo število, ki nas upravičuje do trditve, da naše rezultate te ankete nikakor ne moremo gledati brezbržno. In če še upoštevamo dejstvo, da je bila anketa anonimna, moramo biti na rezultate ankete še tem bolj pozorni in jim še bolj tenko prisluhniti, saj je vsakdo res lahko odkrito povedal, kar mu je ležalo na srču.

Ker je anketa zajela celotno problematiko okrog montažnih blokov PMB zelo kompleksno, stanovavci so morali v anketi odgovoriti na nič manj kot 29 vprašanj, je nemogoče da bi objavili prav vse odgovore oziroma celotne rezultate ankete. Razen tega so nekatera vprašanja oziroma točke v anketi le posredno važne za to problematiko in jih zato lahko brez škode ne omenjamo (npr. kakšno kvalifikacijo imate, ali živite od rojstva v Ljubljani, kje ste prej stanovali, kdaj ste se vselili v blok in podobno). Vsekakor pa bo za bralce »Vestnika« zanimivo, da se spoznajo z najbolj pomembnimi vprašanji oziroma rezultati ankete.

LJUDJE ŽELIJO BOLJ PROSTORNA STANOVANJA

Prva pomembna vprašanja v anketi so naslednja:

1. Ali ste bili s prejšnjim stanovanjem bolj zadovoljni?
2. Zakaj ste bili s prejšnjim stanovanjem bolj zadovoljni?
3. Zakaj ste bili s prejšnjim stanovanjem manj zadovoljni?

Anketa je pokazala, da je bila večina stanovavcev manj zadovoljna v prejšnjih stanovanjih (77,9%). Razlog za to je v tem, da so ljudje prej živeli v neprimernih, starih in majhnih stanovanjih (74%), v vlažnih stavbah (14,4%) in v nekomfortnih stanovanjih (13,5%). Zanimivi pa so tudi odgovori tistih, ki so bili s prejšnjim stanovanjem bolj zadovoljni. Odgovori le-teh kažejo, da si ljudje želijo predvsem bolj prostorna, torej večja stanovanja (30,5%). Mnogim je tudi všeč, da so bila prejšnja stanovanja grajena standardno (28,8%). Večina je tudi v novem stanovanju pogrešala centralno kurjavo (20,3%) ter pralnico, sušilnico in balkon (20,5%), pa so zato dali prednost prejšnjim stanovanjem. Precej je tudi bilo tistih, ki so prej živeli v središču mesta (18,6%) in jim je ugodna lokacija v centru odtehtala morebitne druge pomanjkljivosti, pa so zato dali prednost staremu stanovanju. Seveda pa pri tej točki naših projektantov ne zadene nikakršna

Okrog naših stanovanjskih motažnih blokov sistema PMB, ki jih naše podjetje postavlja v Ljubljani v Šiški in Vodmatu, so v zadnjih mesecih vznikale najrazličnejše govorice, mnenja in kritike. Ljudje so govorili to in ono, grajali včasih upravičeno, včasih tudi neupravičeno. O nekaterih slabostih v naših montažnih blokih se je razpisalo časopisje, zadeva je prišla celo na sejo Oblo Ljubljana-Siška, ki je prepovedal gradnjo takih montažnih blokov na področju svoje občine, dokler ne bodo odstranjene nekatere grobe pomanjkljivosti.

krivda, kajti lokacijo za gradnjo odobravajo ali odklanjajo drugi forumi. Naše podjetje lahko pač gradi kjerkoli, v centru ali na periferiji, graditi pa moramo tam, kjer dobimo lokacijo.

Zanimivi so tudi odgovori na vprašanje, kakšna stanovanja so imeli ljudje prej? Večina je prej živela v manjših stanovanjih (65,6 odstotka), le 22,5% je imelo prej večja stanovanja. Od 275 anketiranih stanovavcev je večina prej živel v pritličju (40,7%) in prvem nadstropju (26,2%), torej v nižjih zgradbah.

Na vprašanje, ali bi se preselili v drugo stanovanje, če bi imeli za to priložnost, je velika večina (72%) odgovorila pritrdilno. Vzroki so precej različni: nekaterim se je »zamerilo« nasploh slabo izdelano stanovanje (20,2%), drugi so preveč oddaljeni od centra (18,2%), ne-

nih stanovavcev je večina prej živel v pritličju (40,7%) in prvem nadstropju (26,2%), torej v nižjih zgradbah.

Na vprašanje, ali bi se preselili v drugo stanovanje, če bi imeli za to priložnost, je velika večina (72%) odgovorila pritrdilno. Vzroki so precej različni: nekaterim se je »zamerilo« nasploh slabo izdelano stanovanje (20,2%), drugi so preveč oddaljeni od centra (18,2%), ne-

POLURNI RAZGOVOR Z ING. JOŽETOM URŠIČEM IN ING. BORISOM VEDETOM

Zdaj pa po željah stanovavcev

Na vidiku je nov znatno izpopolnjen montažni stanovanjski blok z oznako »Gradis 62«. Neprimerno več komforta kot v montažnih blokih PMB

V članku »Potrošniki naših stanovanj so dali svoje ocene« je govora o rezultatih naše ankete v montažnih stanovanjskih blokih sistema PMB, ki obravnava razne pomanjkljivosti in šibke točke teh blokov. Seveda pa anketa ni bila sama sebi namen, prav gotovo z anketo nismo imeli namena zgolj ugotavljati »dejansko stanje«. Čeprav bi bilo nesmiselno trditi, da smo samo zaradi ankete začeli razne slabosti takoj odpravljati, pa je vendarle tudi nekaj resnice na tem, da je prav anketa marsikaj v našem kolektivnem premaknila in precej pospešila proces odstranjevanja raznih hib na montažnih blokih PMB. Vsekakor smo o raznih začetnih slabostih našega montažnega sistema že lani večkrat razpravljali v širšem ali ožjem krogu našega kolektiva, vendar pa nam je šele anketa dala precej jasno in zanimivo gradivo, ki je tudi prispevalo k celotnemu procesu izboljšave. In zdaj stojimo tik pred novo stopnico, pred novim uspehom, pred projektom znatno izpopolnjenega in udobnejšega montažnega stanovanjskega bloka, ki bo nosil oznako »Gradis 62«.

Tehnični direktor ing. Jože Uršič in eden od naših projektantov ing. arch. Boris Vede, sta v razgovoru s sodelavcem našega lista povedala o novem montažnem bloku marsikaj zanimivega. Preberimo torej, kaj sta povedala.

Ing. Uršič: »Florisna rešitev v novem bloku bo bolj enostavna, bo nekako bolj ustrezala gospodinjam. Floris smo spremenili tako, da so v vsakem nadstropju vsakega stopnišča po tri stanovanja in ne po štiri tako, kot je to v blokih PMB. Seveda smo morali zaradi tega izprazniti tudi položaj stopnišča. Medtem ko prihaja svetloba na stopnišče v blokih PMB od zgoraj, torej skozi streho, pa bo v novih blokih svetloba prihala s frontalne strani, stopnišče bo torej zunanje.«

Ing. Vede: »Novi blok bodo imeli tri vrste stanovanj, dočim jih imajo bloki PMB le dve. Torej večja diferenciacija, več možnosti, da se s stanovanjsko zgradbo približamo vsem plastem — od tistih, ki imajo skromnejše dohodek, do tistih, ki lahko glede na svoje osebne dohodke plačajo tudi precej večjo najemnino. Novi blok bo imel, kot rečeno,

tri vrste stanovanj v vsakem nadstropju. Največje stanovanje bo imelo tri sobe in pol, to bo torej pet oziroma šestležiščno stanovanje. Površina je razmeroma velika: obsega kar 84,24 m². Drugo stanovanje bo imelo dve sobi in pol, je torej štiriležiščno. Površina je 65,39 m². Kot vidite, je tudi to stanovanje skoraj za 10 m² večje od dvo- in polsobnega v bloku PMB, ki ima le 54,54 m² površine. In slednjič tretje — najmanjše stanovanje: obsega velik dnevni prostor s kuhinjsko nišo ter spalnico, meri pa 46,99 m². To je dvoležiščno stanovanje. Menim, da je tu dovolj izbire za vsakogar, od velikih do majhnih družin, od premožnejših do skromnejših.«

BALKONI, PRALNICE, CENTRALNA KURJAVA...

Ing. Uršič: »Novi blok bodo prav tako veliki oziroma visoki kot PMB, torej petetažna stavba, pri čemer mislim na visoko pritličje in še štiri nadstropja. Vsak blok bo imel dva vhoda, stanovanj pa bo v teh blokih manj, kajti v vsakem nadstropju bodo na vsakem stopnišču le tri stanovanja. Vsako stopnišče bo to-

KAJ JE POKAZALA ANKETA MED 275 STANOVAVCI V NAŠIH MONTAŽNIH BLOKIH SISTEM PBM V ŠIŠKI IN VODMATU. LJUDJE ŽELIJO UDOBNEJŠA STANOVANJA IN SO ZANJE PRIPRAVLJENI TUDI VEČ PLAČATI

katerim pa je stanovanje premajhno (15,2%) ali premrzlo (11,6%).

NAJBOLJ POGRESANA ELEMENTA: PRALNICA IN BALKON

Zanimivo je tudi vprašanje št. 15: »Katero pomanjkljivosti ste opazili v stanovanju?«. Odgovori so dali precej pričakovane rezultate: večina obsoja slabo izdelana okna in vrata (52,4%) in nasploh nekvadratna obrtniška dela (37,5%), pokaže sten na stikih posameznih elementov (30,5%), dalje slabo zvočno izolacijo (24,4%), slabo položen parkat (19,6%) in nekvadratne vodovodne instalacije (18,9%). Zanimivo je, da skoraj ni bilo kritike na majhno površino spalnice (0,4%) ali premajhne kuhinje (2,2%). To kaže, da ljudje pravilno razumejo funkcionalno vrednost stanovanja in si ne želijo nikakršnih spalnic in kuhinj v dimenzijah »galerij«.

Vprašanje št. 17 se glasi: »Kaj v stanovanju najbolj pogrešate?«. Spet so odgovori potrdili to, kar je bilo pač pričakovati. Večina pogreša pralnico in sušilnico (51,2%), precej jih pogreša tudi balkon (26,2 odstotka) ter ločeno kopalnico od stranišča (14,5%). Zanimivo je, da jih zelo malo pogreša stropne luči (3%), dvigalo (2,2%), večjo spalnico (2,2%) ter večjo kuhinjo in večji kabinet (1,5%).

Nad razporeditvijo prostorov (florisna rešitev) ni bilo dosti pripomb, velika večina je z razporeditvijo zadovoljna (82,9%).

Zelo zanimivo je tudi vprašanje, če bi bili ljudje pripravljene več plačati za centralno kurjavo. Večina je odgovorila pritrdilno (56%), čeprav je precej tudi tistih (44%), ki bi raje ogrevali stanovanje z drvmi. Seveda pa je treba pomisliti na to, da je centralna kurjava, čeprav dražja, vendarle perspektivnejša rešitev, saj res ne moremo v tako velikih blokih s 30 ali 40 stanovanji še desetletja in desetletja kuriti tako kot naši dedje in babice — z drvmi in premogom. Vrh tega ne gre pozabiti na vse druge prednosti centralne kurjave (nobene umazanije, nič pepela, nobene truda s pripravljanjem kurjave, kurjenjem itd.), kar je konec koncev tudi določena prednost, saj lahko človek tisti čas, ki bi ga sicer porabil za ogrevanje s trdim gori-

SERVISI SO PREDRAGI IN NEKVALITETNI

Veliko razburjenja je bilo v montažnih blokih zato, ker nimajo niti skupnih pralnic, ne sušilnic. Investitorji so namreč računali na velike centralne servisne pralnice in sušilnice, ki pa jih za zdaj še ni niti v Šiški (čeprav tam stojijo montažni bloki že skoraj dve leti), niti v Vodmatu. Anketa pa je tudi pokazala, da ljudje odločno odklanjajo take servise in raje perejo in sušijo perilo sami doma. Zakaj? Odgovori so naslednji: pralnih servisov se poslužuje le malo ljudi (22,9%), večina pere tedensko enkrat sama doma (65,2%). Stanovavci odklanjajo servise predvsem zaradi previsokih cen za storitev (35,4 odstotkov), kakor tudi zaradi nekvadratnih uslug (16,5%). Mnogim je tudi servis predragec (14,6%), nekateri pa pravijo, da morajo v servisih predolgo čakati (5,7%). Zanimivo je tudi, da ima le malo ljudi lastne pralne stroje (komaj 5,2%). Prav to dejstvo še bolj kaže na nujno potrebo skupnih pralnic in sušilnic v vsakem bloku.

In slednjič še splošna ocena stanovavcev montažnih blokov. Ureditev prostorov (florisna rešitev) je večini kar všeč (58,9% je dala oceno 5 točk ali odlično, torej največ, precej jih je dalo 4 točke ali prav dobro — 30,5%). Ljudje so tudi zadovoljni z osončenostjo prostorov (odlično 37,8%, prav dobro 24%) in uporabnostjo kuhinje (odlično 42,2%, prav dobro 22,5%), kakor tudi z razsvetljavo (odlično 42,5 odstotka, prav dobro 23,6%). Največ kritike pa gre na rovaš zvočne izolacije (nezadostno oz. ena točka — 50,1%, slabo oz. 2 točki 19,5%), na kakovost vrat oken (nezadostno 46,9%, slabo 20,4%), pa tudi na ureditev sanitarij (slabo 16,7%, dobro tri točke 30,9%), pri čemer so stanovavci predvsem grajali to, da so kopalnica, umivalnik in stranišče v enem prostoru.

Ob zaključku ankete poudarjajo stanovavci med posebnimi pripombami in predlogi ponovno vse to, kar so pravzaprav že prej povedali v anketi v prejšnjih vprašanjih: predvsem želijo v bloku pralnico in sušilnico, želijo si balkone, želijo boljše izvedbo raznih obrtniških del in centralno kurjavo.

vrat. V novih blokih projektiramo okna iz Logatca; to so znana tipska okna, izdelana po najmodernejši nemški licenci. Zelo dobro tesnijo, imajo aluminijast okvir, odpirajo in zapirajo pa se v dveh ravlinah — vodoravno in navpično.«

Ing. Vede: »Verjetno bo marsikoga zanimalo, zakaj smo šli na precej večje površine stanovanj. Znano je, da so majhna stanovanja relativno precej dražja od velikih. Vsak poznavavec namreč ve, da imamo nekaj osnovnih elementov oziroma postavk, ki najbolj bremenijo ceno stavbe, ki pa jih mora imeti vsako stanovanje. Ti osnovni elementi so sanitarije, centralna kurjava, dvigalo, oprema kuhinje in podobno. Če zdaj površimo stanovanja še nekoliko povečamo, se cena stanovanja ne dviga več v taki meri kot prej.«

Ing. Uršič: »Pri novih blokih zunanje stene ne bodo več iz panelov oziroma »sendvič« — plošč, marveč iz žlindrinih zidakov. Pač pa bodo iz montažnih prefabriciranih elementov stropi, predelne stene, stopnice, balkoni, sanitarni vozli in še nekateri elementi. V perspektivi bo iz montažnih elementov tudi streha, v nadaljnjem razvoju tega bloka bomo lahko šli tudi na montažne sanitarne kabine.«

Ing. Vede: »Projektiranje gre h koncu, upamo, da bodo vsi načrti izdelani že konec julija.«

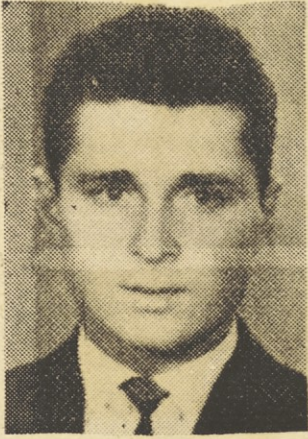
Ing. Uršič: »Takojo nato bi že začeli graditi. Imamo v Šiški dve primerni lokaciji. Vsekakor upamo, da nam občina zdaj ne bo delala ovir, saj tu ne bo več izgovorov, da stanovanja niso primerna. Upam si celo trditi, da bodo stanovanja zelo komfortna. Vsekakor pa moramo s tem novim tipom montažnega bloka v gradnjo že letos, kajti sicer bo prekinjena kontinuiteta v naši montažni gradnji. V raznih variantah pa bo ta projekt vprašljiv tudi za gradnjo stanovanjskih blokov v Ravnan, Mariboru, Celju, Jesenicah in drugih krajih. Vsekakor bo to velik korak naprej v naši montažni stanovanjski gradnji; prepričan pa sem tudi, da bodo stanovanja v teh blokih, ki bodo izdelana, zadovoljila tudi najbolj zahtevne potrošnike.«

KVALITETNA OKNA, VELIKI PROSTORI

Ing. Uršič: »V blokih PMB je bilo precej pripomb na rovaš oken in

Nekateri problemi in naloge mladine v gradbeništvu

Kaj meni predsednik mladinske organizacije Franc Horvat iz gradbenega vodstva Ljubljana

Na pobudo centralnega odbora sindikata gradbincev Jugoslavije in centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije je bilo letos organizirano v Beogradu in Zagrebu skupno posvetovanje predstavnikov mladinskih organizacij večjih gradbenih podjetij vse države. Kot predsednik mladinske organizacije sem imel čast, da se posvetovanja udeležim v imenu organizacije mladine našega podjetja.

Na posvetovanju so bili predloženi in preanalizirani nekateri najbolj pereči problemi mladine v gradbeništvu, ki opozarjajo predvsem na naslednje: izobraževanje mladih delavcev, delo organizacije LM v gospodarskih organizacijah in materialni problemi mladine.

Način proizvodnje v gradbeništvu še vedno omogoča zaposlovanje velikega števila ne kvalificirane delovne sile predvsem v sezonah. V vrstah teh delavcev imamo pretežni del mladine iz tako imenovanih »pasivnih krajev«. Ta mladina razpolaga s skromnim znanjem, ki ne zadostuje za uspešno vključitev v proizvodni proces in družbeno sredino.

Na področju izobraževanja mladine se pojavljata v gradbeništvu dva kompleksna problema. Z ene strani se postavlja vprašanje dviga strokovnih kvalifikacij kadrov vseh profilov, potrebnih v gradbeništvu in z druge strani vprašanje splošnega izobraževanja članov kolektiva.

Potreba po ekonomsko-političnem izobraževanju je nujen in realen pojav, ki ga terja tehnični in družbeni razvoj gospodarstva. Pozdraviti je politiko našega podjetja na področju izobraževanja mladih delavcev, saj nam je

znano, da je bila vrsta seminarjev in tečajev strokovnega in splošnega izobraževanja.

Skoraj v vseh podjetjih gradbeništvu se kaže slaba skrb za izobraževanje sezonskih delavcev, ki prihajajo redno vsako sezono na delo. Napačno bi bilo mnenje, da so naše obveznosti do teh delavcev opravljene z izplačilom osebnih dohodkov. Sezonski delavci — enako kot drugi — ustvarjajo sredstva, katera vlagajo v sklade za izobraževanje. Sindikalne in mladinske organizacije so dolžne poiskati možnosti in oblike za izobraževanje teh delavcev.

Pri določanju meril za delitev osebnih dohodkov se upošteva na prvem mestu delavčeva storilnost, ki rezultira v prvi vrsti iz njegove usposobljenosti. Zato ni nič čudnega, ko dandanes vse bolj pogosto slišimo želje mladih delavcev po strokovnem usposabljanju. V prejšnjem obdobju nagrajevanje delavcev po tarifnih pravilnikih se ni v toliki meri postavljalo vprašanje, da bi mladi delavci prevzemali odgovornejša dela. Delavec je bil namreč plačan po tarifni postavki ne glede, če je opravljal tudi bolj odgovorno delo.

Zdaj tega ni, vsako delo je plačano po zahtevnosti. Ponekod se je dogajalo, da mladi delavci kljub ustreznim kvalifikacijam niso dobili bolj odgovornih del. Dogaja se, da taka dela dobijo predvsem tisti, »ki so bliže« delovodji, brigadirju itd. To pomeni, da je potrebna družbena kontrola dela delovodij. Določanje delovnih mest po dejanski sposobnosti delavcev bi pripomoglo k zmanjšanju fluktuacije, kajti tako dodeljeno delo daje poročstvo za ustvarjanje osebnega dohodka v višini realnih delovnih sposobnosti delavca.

Naloge organizacij LM naj bodo v prvi vrsti na področju ustvaritve dohodka podjetja. To bo mladina dosegla s prizadevanjem na delovnem mestu, organiziranim spremljanjem in aktivnim sodelovanjem v delu organov samoupravljanja in strokovnih služb kolektiva. Popolnoma napačno bi bilo pojmovanje, češ da je delo na področju notranje delitve dohodka končano s tem, ko je izdelan pravilnik o delitvi. Delitev dohodka je družbeno-ekonomski

proces, ki zahteva nenehno spremljanje, izpopolnjevanje in dodajanje novih elementov. Upoštevajoč dejstvo, da je naša mladina življenjsko zainteresirana za pravilne odnose pri delitvi dohodka, prihajamo do sklepa, da organiziramo LM ne sme ostati ob strani pri analizah in izpopolnjevanju pravilnikov. Zahteva za najširšim sodelovanjem organizacij LM na področju formiranja in delitve dohodka je vsestransko upravičena. Mladina se zaveda, da je od dobre perspektive podjetja odvisna tudi njena perspektiva.

Med polhvaljenimi podjetji, ki uspešno rešujejo stanovanjski problem mladih delavcev — samev, je bilo omenjeno tudi naše podjetje. Upravičeno smo lahko ponosni na naše samske domove, v katerih imajo naši delavci ne samo popoln komfort, temveč tudi možnost družbenega življenja in rekreacije. Dolžnost organizacij LM bi naj bila na tem področju v naslednjem: v polni meri uporabiti že ustvarjene možnosti v obojestransko korist — korist delavca in kolektiva, razvijati smisel za družbeno življenje, razvijati in podpirati iniciativo za nadaljnje urejanje stanovanjskega problema.

Vzrok velikega števila materialnih problemov mladih delavcev je v neorganiziranem in počasnem uvajanju na delo in prilagajanju na novo okolje. Povsod v gradbeništvu se kaže velika potreba, da bi šli mladi delavci ob sprejemu skozi uvajalne seminarje. V teh seminarjih naj bodo delavci seznanjeni s celotnim življenjem in delom kolektiva, svojimi dolžnostmi in pravicami dobe naj osnovnejše znanje o delu, seznanjeni naj bodo z ljudmi, s katerimi bodo delali. Mnenja sem, da bi bili izdatki za uvajalne seminarje podjetju kaj hitro povrnjeni. Prvi kontakti delavca s podjetjem puščajo za seboj pečat vtisov, ki so lahko pozitivni ali pa negativni in ki spremljajo delavca dolgo časa.

Po vsem tem se pred organizacijo LM postavlja naloga vzpostaviti kar najtesnejše stike z vsemi činitelji, ki delujejo v kolektivu. Pred organizacijo LM se postavlja naloga, da zgradi kar se da širši, obenem pa tudi kar se da čimkrajši »most« med njo in organi samoupravljanja.

Med tihimi in skromnimi delavci

Ce gredo dandanes ljudje mimo modernega stanovanjskega bloka, mimo vitke stolpnice ali elegantnega betonskega mostu, bo večina za hip v mislih občudovala zidarje, betonarje, tesarje in druge delavce, ki so ustvarili to ali ono zgradbo. Nekateri se bodo za hip spomnili tudi projektanta, ki je narisal načrte za most, stolpnico ali blok. Ta ali oni bo morda še pomislil na transportne delavce, ki so morali prepeljati ves material na gradbišče. In to je — vse. Prav gotovo pa nihče ne bo niti za hip pomislil na tiste, ki so morali predvsem skrbeti za ves material, na — nabavljače.

»Veste, povsem se strinjam z vami,« je pripovedoval tovariš Ivan Božič, šef nabavne službe pri našem podjetju. »Le malo ljudi ve, kako je za uspešno gradnjo važna nabavna služba, da je namreč o pravem času na gradbišču vse potrebne gradbeni material. To ve le peščica gradbenih strokovnjakov, na še med temi se najde ta ali oni, ki nekako podcenjujejo gleda na nabavno službo...«

V prostrani hali Centralnih obratov na Smartinski cesti je »duša in srce« nabavne službe. Namreč — glavno skladišče.

»Kar izvolite! Saj ste menda že bili tu,« je prijazno odprl vrata tovariš Mavricij Ravnikar, ki ga vsi poznajo bolj pod vzdevkom »Mujo«.

Kdo bi si mislil, kaj je vse tu zloženo na polih, v zabojih in ob stelah velikih skladišč. Od navadnih gostilniških kozarcev, steklenic, mlinčka za turško kavo, krožnikov in smuč — pa vse do žižnikov, pločevine, izolatorjev, toporišč za lopate in krampe, jermenov za pogon strojev, obličev, pil, vtikalnih puš in drugega materiala.

»Kaj pa delajo v vašem skladišču kozarci in steklenice,« sem bil radoveden.

»Oh, veste, to je pa še material iz počitniških domov,« je razlagal tovariš Mujo.

»No, vidim, da je pri vas vse lepo v redu. Povejte raje kaj o vaših problemih, kaj vas mori in žuli,« sem se obrnil k svojim spremljevalcem.

»Hm, veste, za nas je najtežje to, da nikoli ne vemo, kdaj in koliko materiala bo prišlo,« je razlagal tovariš Pavle Satler, ki je bil nekaj časa moj mentor v skladišču. »Najtežje je z avtomobili. Ko bi jih rabili, jih po navadi ni, ko pa so, jih ne potrebujemo.«

»Pa ne morete teh stvari vskladiti?«

»Kako? Ni tako enostavno! Zjutraj avtomobili odpeljejo. Včasih pa prispe vagon takrat, ko so vsi avtomobili že odšli. Če bi jih zadrževali, bi morali plačati avtoparku, ki je posebna ekonomska enota, stojnino. Prav tako pa moramo plačati stojnino na železnici, če ni material pravočasno raztovorjen,« so razlagali tovariši Satler, Ravnikar in Stefan Zver.

Se marsikaj bi vedeli ti ljudje povedati o svojih težavah. Včasih telefonirajo v to ali ono tovarno. »Ste že odposlali cement?«, vprašujejo. »Seveda, včeraj smo ga odposlali,« se enostavno zlaže tisti drugi član koncu lice v cementarni,

bi se s tem zamudili. Pogledajo samo zaboj od obeh strani. Več ne morejo. Marsikdaj pa se zgodi, da se za celimi stekli na zunanjih straneh skriva v notranjosti pokvarjen material, počeno ali nalomljeno steklo.

»Vse to gre v našo škodo. Vse to mora utrpeti naša ekonomska enota,« je poudaril tovariš Mujo.

»Kako pa to, da nabavljate za celoten Gradis? Ali se ne bi splačalo te stvari decentralizirati?«, sem vprašal.

»To pa ne. Ker nabavljamo za celotno podjetje,« je razlagal tovariš Satler, »kupujemo v tovarnah velike količine. Zato dobimo ves material po tovarniški ceni, torej kot grosisti. Pri velikih količinah, ki gre v težke stotine milijonov, pa se že precej pozna, če kot grosisti ne plačujemo 15% prometnega davka. Vrh tega v zadnjem času izkoriščamo že tudi znatne rabate in kasa-skonte.«

Hotel sem spet nekaj vprašati, pa mi je tovariš Božič segel v besedo.

»Veste, prej smo končali pri steklarjih. Zapišite še to, da imamo zdaj svoj steklarski oddelek. Ta nam zelo pravi pride. Marsikatero zdrobljeno ali počeno steklo zdaj lahko koristno uporabimo, ker ga pač razrežemo na manjše kose in uporabimo za manjše izdelke. Naš steklarski mojster Renando Kos ima kar precej dela, prav pridno pa mu pomagata tovariša Viktor Skok in Anton Kuhar. Oba sta že stara »Gradisovca« in sta se pred nekaj meseci začela priučevati ste-

klarskemu poklicu. Moram priznati, da ju je mojster Kos že marsikaj naučil in če bo šlo vse po sreči, bosta oba že čez kaka dva meseca lahko opravila izpit za polkvalificirana steklarja. Imamo pa še enega tovariša — Jožeta Kereca — ki kaže zanimanje za ta poklic in ga bomo verjetno prekvalificirali za steklarja,« je pripovedoval tovariš Božič.

»No, to bo že cela steklarska delavnica,« sem pripomnil.

»Vsekakor! Lahko bomo izpolnili vsa naročila naših edinec. In sčasoma bomo odprli še lastno parketarsko delavnico,« se je pohvalil tovariš Božič.

»Povejte še kaj o vašem delu,« sem bil radoveden. »Morda o težavah ali šaljivih straneh vašega poklica? Pridetel kdaj v spore z gradbišči ali ekonomskimi enotami?«

»Tu pa tam že,« se je namuznil tovariš Mujo. »Včasih odpremimo blago tako, kot smo ga dobili po železnici. Pa se izkaže, da na gradbišču ugotovijo primanjkljaj. Potem pa se gremo, kdo je kriv. Nihče noče popustiti. Mi trdimo: Nismo krivi. Poslali smo to, kar smo dobili.« Na gradbišču pa spet trdijo svoje. Seveda, izgubo je treba plačati. No, pa se že neka, ko ujamemo.«

Malo se je nasmejal in spet dejal: »Ampak na nekaterih gradbiščih so prav zares sitni. Smo že sklenili, da jim sploh ne bomo več pošiljali, če ne bo pri prevzemu navzoč njihov človek.«

»Veste, največja težava je v tem, da pri nas ne moremo pripraviti

STANE LASIČ

Dne 15. VI. 1962 je v ljubljanski bolnišnici umrl član našega kolektiva Stane Lasič.

Pred boleznijo, ki je trajala skoraj leto dni, je bil sofer traktorja v organizacijski enoti CO Ljubljana. Izgubili smo dobrega delavca in tovariša, ki ga bomo ohranili v lepem spominu.

dela in ni mogoče sestavljati točnih planov. Saj veste, kako je danes v gradbeništvu,« je spet povzel tovariš Božič. »Nikoli ne veš, kaj pride. Na lepem je na primer gradnja ustavljena. Investitor na primer nima denarja. Mi smo pa že ves material nabavili. Včasih pa je ravno obratno. Kar čez noč bi morali dobiti ta ali oni material. Za podvoz smo na primer morali v 10 dnevih dobiti 150 ton posebnih profilov betonskega železa, ki jih je bilo zelo težko dobiti.«

Povedali so še, da jih vse te slabosti, ki so značilne za gradbeništvu, silijo k temu, da bi imeli velike zaloge. Po drugi strani pa so prevelike zaloge neracionalne. Včasih so imeli na zalogi blaga za 1,4 milijarde, zdaj ga imajo le še za 1,1 milijardo. In še te zaloge bi morali znižati za kakih 200 milijonov.

»Stvari bodo rešene takrat,« je pripomnil tovariš Satler, »ko bo imela industrija dovolj velike zaloge, da bomo lahko takoj, vsak čas, dobili zaželeno količino vsakega materiala.«

Žaželel sem vsem ljudem, ki delajo v skladišču, še veliko uspehov pri njihovem delu.

»O, saj delamo radi,« se je spet oglasil tovariš Mujo. »Vsi smo pri podjetju že po 10. nekateri tudi po 15 let. Včasih je treba precej krepko zavihati rokave, včasih se tudi jezimo, če gre kaj narobe. No, pa vendar radi delamo. Smo že kar prirasli k podjetju. In vemo, da naše delo ni zaman. Se prav posebno pa smo veseli, če se nas kdo takole kot vi spomni. Potem vsaj vemo, da nismo »peto kolo«, kot se pravi, ampak prav tako pomemben člen kot kdorkoli v dolgi verigi delavcev, ki delajo v gradbeni stroki.«

Dela v centralnem skladišču so težka in naporna. To so naši skromni in tihi sodelavci

ZGLEDNA POŽRTVOVALNOST

Med Dravo in zelenim Pohorjem samo 15 km zahodno od Maribora ležijo Ruše. To je bila pred nekaj leti največja vas Slovenije. Z izgraditvijo elektrarne Fala je nastala takoj ena največjih kemičnih tovarn »Tovarna dušika Ruše«. Vzrok, da zdaj Ruše niso več vas, je prav ta tovarna. Ona je spremenila lice te vasi in to lepo zeleno dolino. Karbidne peči, ki noč in dan gorijo, bruhajo skozi dimnike na tone prahu, ki se počasi useda na dolino, ki je tja do obronkov Maribora zavita v tančico prahu.

Ruše so tako postale industrijsko naselje. Danes so poznane po vsej ugoslaviji, pot pa si že dolga leta utrjuje na evropskem, azijskem, afriškem, japonskem in ameriškem trgu.

Proizvodi tega velikega kombinata so: karbid, korund, ferokrom, so po kvaliteti dosegli visoko raven. Potrebno pa je začeti z veliko proizvodnjo. Zato so bile potrebne nove gradnje, rekonstrukcije starih obratov, razširitve.

Za izvršitev teh nalog si je tovarna izbrala podjetje, v katero je zapala, da bo vse te naloge uspešno izvršilo. Tako se je ime »Gradis« pojavilo tudi v tem delu Slovenije.

Z deli smo začeli v začetku leta 1957.

Prvi temelji so bili postavljeni, rasli so objekti tovarne in vas je spremenila lice. Kolektiv, ki je takrat pričel z deli in ki še danes uspešno nadaljuje izgradnjo, ni razočaral. Naloge smo izpolnjevali dosledno čeprav velikokrat ni bilo časa za počitek. Veliko je bilo noči, ko so peli mešavci, vibratorji, kramp in lopato so vihleti v odločilnih trenutkih »Gradisovci« delavci neumorno. V svojem delu smo uspeli, ime »Gradis« pa je tudi na tem koščku slovenske zemlje za blestelo.

Leto 1957 je bilo za nas težavno leto, leto naporov, ko smo se morali boriti z začetnimi težavami, morali smo uspeti in se uveljaviti. S skromnimi sredstvi po tudi pod slabimi pogoji, z vero v srečo, da bo tudi nam zasijalo sonce, smo uspeli. Že leta 1958 je pričela obratovati sortirnica korunda, ki nam je prinesla prvi uspeh. Z izpolnitvijo te naloge smo uspeli zadovoljiti investitorja in se uveljaviti.

Zdaj teče šesto leto, odkar delamo v Rušah. V teh letih smo opravili za milijardo dinarjev del. Za to milijardo so Ruše lepše in bogatejše. Zgradili smo nove objekte, delali na rekonstrukcijah v tovarni, za potrebe delavcev in strokovnjakov smo zgradili 110 družinskih stanovanj, gradili smo ceste, urejali hudoornike in kanale, adaptirali šole, zgradili smo telovadnico in kino, gledališko dvorano, ki je najlepša v okraju.

Tudi letos imamo dovolj dela. Kolektiv šteje 80 ljudi, ki bodo ime »Gradis« nosili v srcih z željo, vedno in povsod uspeti. V gradnji imamo 50 stanovanj, novo halo za korundne peči, ki bo že prihodnje leto začela obratovati. Z obratovanjem tega obrata se bo proizvodnja dvignila za štirikrat. S temi glavnimi deli in še vrsto manjših rekonstrukcij nam je obstoj zagotovljen.

Pozanimali smo se pa tudi za našo bodočnost. Tako smo zvedeli za bodoče naloge, ki nas čakajo. Pripravljajo se načrti za izgradnjo nove tovarne elektrofosfora in fosforne kisline. Z izgradnjo te tovarne bi v državi odpravili uvoz te surovine, mi pa bi imeli delo za štiri leta.

Delno smo že, delno pa še bomo delali na rekonstrukciji obrata umetnih gnojil. Delo v tem obratu je težavno, pogoji so nehijski in rekonstrukcija je nujna. V lanskem letu so uvedli nov postopek pridobivanja tako imenovanega »mikrofosfa« to so zelo drobno mleči fosfati. Ta novi proizvod zelo uspešno prodajajo. Dalje se predvideva rekonstrukcija obrata ferolegur in karbida. V kratkem bo karbid samo še polprodukt za nadaljnjo predelavo mas (acetilenska vlakna).

Iz teh razlogov nameravajo obrat razširiti in v ta namen smo v lanskem letu tudi dogradili apnenice.

Iz gornjega sklepamo, da bomo še dolgo v Rušah in si želimo, da bi obhajali 10-letnico. Kot smo do sedaj, bomo tudi v bodoče storili vse, da bosta zadovoljna podjetje in investitor. Vse, kar smo do sedaj povedali, je samo opis in pregled dela, ki smo ga opravili za investitorja in družbo. Rekel sem že, da smo pričeli z deli pod neurejenimi pogoji in da smo živeli v upanju, da bo tudi nam nekoč boljše. To upanje smo uresničili, nimamo več lesenih barak, postelj v nadstropjih, neurejenih umivalnic. Mislili smo

tudi na delovnega človeka in storili za njega vse, kar je bilo v naših močeh, da bi tudi gradbeni delavec pričel novo življenje. Zdaj imamo za delavce urejeno naselje tako, da je v ponos vsem, ki tam stanujejo. Vsakdo, ki pride k nam, je zadovoljen s stanovanjem. Svetle sobe, v katerih so po štiri ležišča, vzdane omare, urejene umivalnice in prhe s toplo vodo, čistilke, ki pospravljajo in urejajo stanovanja, angleška stranišča, vse to ima naš delavec. V naselju je tudi menza, ki daje zdravo in dobro hrano članom kolektiva. Tudi toplo malico nudimo zaposlenim pod zelo ugodnimi pogoji. Naselje je odmaknjeno od tovarne, obdano z gozdom in povsem zasluži ime v »dolini miru«. Dobra hrana, ugodni življenjski pogoji v naselju se nam bogato obrestujejo. Delavci so zadovoljni, storilnost in uspeh tega kolektiva pa je na primerni višini. Tudi za zabavo je prekrbljeno. Naselje ima radio, zvočnike, gramofon s ploščami in ravno sedaj smo dobili od sindikalne podružnice »Gradis« Maribor televizijski sprejemnik. Z vsem pa upravlja upravnik tov. Bagari, ki je zelo marljiv in vesten, morda prav zato, ker je pred šestimi leti prišel k nam kot delavec. On razume potrebe delavcev, zna z njimi sodelovati, saj sam dobro ve, kako je bilo, ko smo prišli v Ruše. Tudi kot »režiser« se je že predstavljal in z velikim uspehom so se predstavili z dvema veselogramima »Bedak« in »Anafabet«. Zelimo si še več takih prireditelj. Če mu le čas dopušča pa urejuje zelene travnate površine in sadi rože. Pravi: »Pri nas mora biti še lepše kot v Mariboru.«

Na strani pa imamo tudi dva štirinožca, da bodo klobase za praznike, tokrat pa zares samo za člane tega kolektiva.

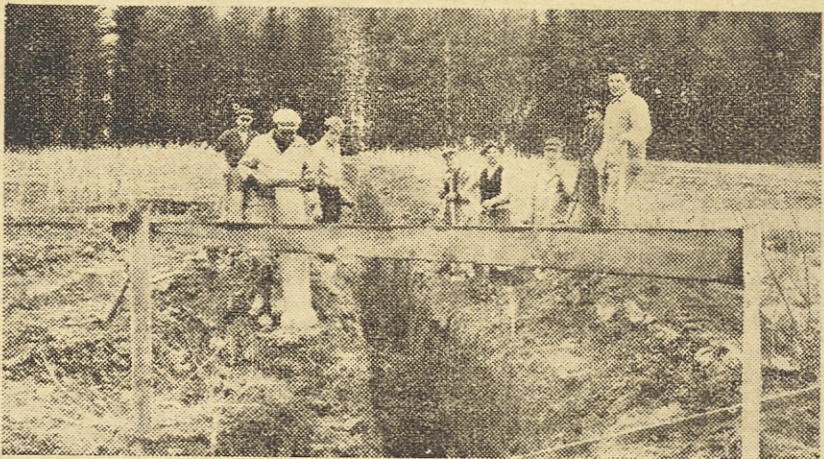
V teh letih je kolektiv zrasel v strnjeno enoto, ki ve, kaj daje in zato tudi upravičeno dobiva po možnostih. Delavci cenijo pridobitve, ki smo jih dosegli s skupnimi močmi. Zavedajo se, da mnogi nimajo niti doma tako urejenih razmer. Z veseljem gledamo delavce, ki ob sobotah zapuščajo naselje

čisti in lepo oblečeni. Taki se vračajo k svojim družinam. Ta drugi dom so vzljubili, zato za njega žrtvujejo vse, če je potrebno. Navedel bom samo primer, ki je vreden pohvale. Potrebno je bilo položiti 300 m kanalizacije, ker ponikovalnice niso več delovale. Kolektiv se je odločil, da bo vsak opravil 20 ur na svojem delovnem mestu, določili smo pa skupino, ki je to delo opravila v 30 dneh. Tako smo brez posebnih izdatkov rešili problem, ki bi nas stal milijon dinarjev. Danes tečejo odpadne vode iz naselja v Dravo.

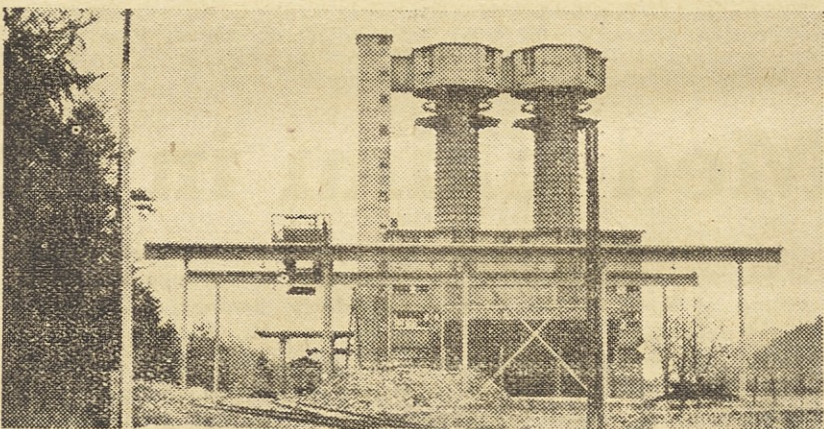
Še dva primera enotnosti in zavesti tega kolektiva bi poudaril. Pred meseci je zaposleni delavki Tereziji Hosni pogorelo premoženje. Izgubila je vse, kar je imela. Sindikalni odbor je takoj organiziral pomoč. Kolektiv je zbral 17.150 din. podružnica Maribor je prispevala 15.000 din. Za zbrani denar so delavki kupili najnujnejše.

Drugi primer, ki je kolektiv močno prizadel. Priučen tesar Alojz Robič mora za stanovanje, ki mu ga nudi kmet, pomagati pri hišnih delih. Tako je pred dobrim mesecem na stroju za rezanje krme za živino izgubil levo roko in prste na desni roki. Postal je trajni invalid. Zopet je sindikalni pododbor razumel svojo nalogo. Zbirali so denar za pomoč ponesrečenemu tovarišu. Zbrali so 52.850 dinarjev. Ko je tovariš prišel iz bolnice, se je s solzami v očeh zahvaljeval tovarišem za izkazano pozornost. Iz teh dveh primerov veje tisti pravi tovariški duh do tovariša, ki je v nesreči. Tu ne gre za tistih nekaj dinarjev, ki nikoli ne morejo nadoknaditi izgubljenega, tu gre za tovarištvo in za spoštovanje ter razumevanje med seboj.

Navedel bi pri tem, da ni bilo člana, ki ne bi dal po svojih možnostih. Človek je bil ginjen, ko je videl, da daje delavec od svojih zasluženih 14 tisočakov tisočaka za ponesrečenega. Teh nekaj primerov zasluži res pohvalo, saj se iz njih vidi solidarnost in strnjeno kolektivno. Takšen kolektiv je v ponos vsemu podjetju.

Udarne brigada iz ruške gramoznice in skupina delavcev na prostovoljnem delu pri kopanju kanala, naselje Drava

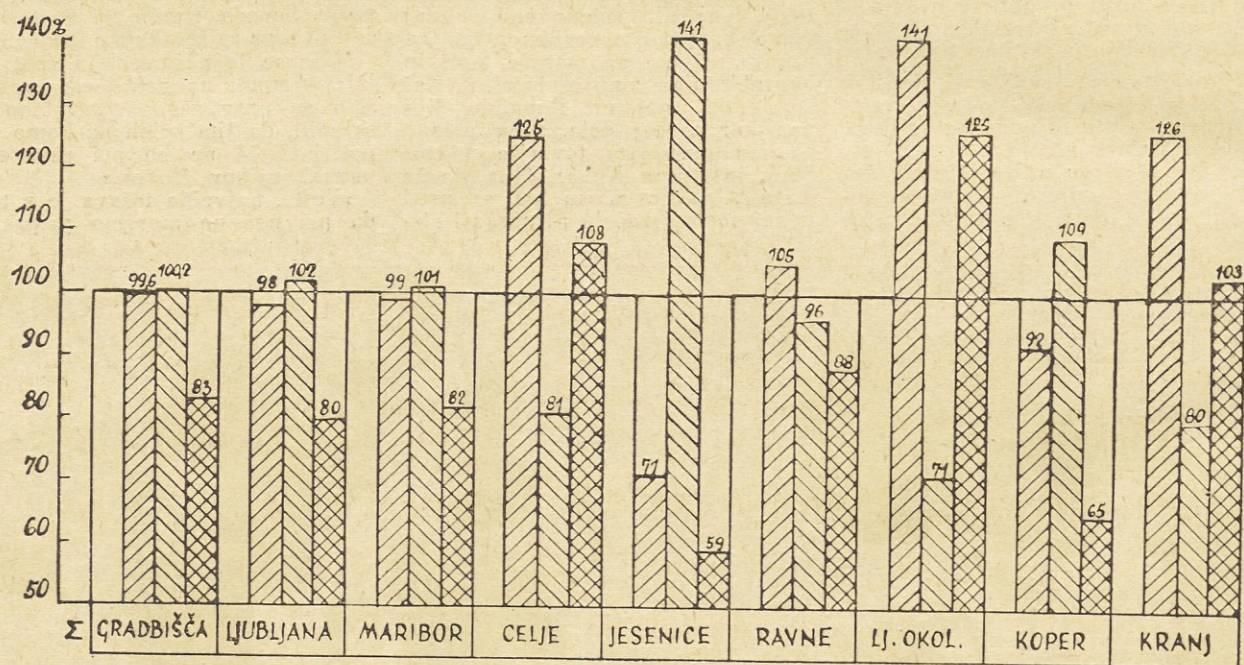
Ruška apnenica je bila zgrajena v 12 mesecih

Planski barometer maj 1962

I. PLANSKI USPEH EDINIC (BREZ OBRATOV) MAJ 1962.

	GRADBIŠČA	Σ LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	RAVNE	LJ. OKOL.	KOPER	KRANJ
SKUP. FIN. PLAN	107,7	93	133	110	114	100	96	119	88
GRADB. FIN. PLAN	122,7	107	142	127	154	114	92	131	66

II. USPEHI EDINIC - DOSEŽENA GRADB. REALIZACIJA - 100 %

LEGENDA : □ GRADB. REAL. ▨ PRODUKTIVNOST
 ▩ DEL. URE ▤ OSEB. DOHODKI

Koper: Skupni finančni in gradbeni plan sta presežena in se dvignata. Ostali pokazatelji so ugodni.

Kranj: Procent skupnega plana višji kot prejšnji mesec, medtem ko se gradbeni dviga. Produktivnost se je dvignila za 11%. S tem v zvezi je tudi izboljšanje razmerja med izvršenimi urami in osebnimi dohodki.

»Gradis« gradbišča skupaj: Skupni finančni plan se je dvignil za 0,1%, gradbeni pa za 4%. Produktivnost se še vedno dviga tako, da je v tem mesecu prekoračila predvideno. Izvršene ure in osebni dohodki kažejo pozitivno.

Ing. Erjavec

Neizkoriščeno bogastvo

Ze pred nekaj leti smo pisali o strokovnih knjižnicah. Zal, še vedno nimamo podatkov, koliko strokovnih knjig se v podjetju nahaja. Tega nam ni mogel dati niti tovariš Perger, ki sicer vzorno vodi strokovno knjižnico na centrali podjetja. Pravi, da je v knjižnici precej zastarelih knjig, ki ja bo treba komisijsko dokončno pregledati in urediti. Zelo veliko pa je v naših knjižnicah raznih domačih in tujih del.

Ali se člani kolektiva poslužujejo strokovnih knjig?

Da, toda največ Projektivni biro in še tu le nekateri. Knjiga ne more biti mrtev kapital, ki potem, ko se registrira, obleži na polici. Knjižnice na centrali kot v edinicah, bi se morali predvsem mlajši kadri bolj posluževati. Moramo uspeti, da bodo tehnične in strokovne knjige postale poleg ostalega izobraževanja res sestavni del izobraževanja v podjetju.

Nabava knjig je zelo draga stvar, saj je bilo samo na centrali v lanskem letu vloženi skoraj 250.000 dinarjev in to brez časopisov in revij. Zato res ne bi bilo smiselno, da obležijo knjige neuporabljene na knjižni polici, zato še pred dopustom pregledimo naše knjižnice.

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno

Brez discipline ne gre

Sekretariat sindikalnega odbora se mnogokrat bori s težavami, ker ne more izvršiti nalog, ki mu jih je naložil sindikalni odbor. Odborniki pa dostikrat sami ne spoštujejo in ne izvršujejo vseh tistih nalog, ki so jih naložili sekretariatu.

Na vsaki seji sindikalnega odbora nalože sekretariatu vrsto zadev, ki bi jih moral urediti. Kljub dobri volji pa sekretariat svojega dela večkrat ne more opraviti. Vzrok je prav v tistih sindikalnih podružnicah, ki ne smatrajo za potrebno, da bi uredile svoje obveznosti do sindikalnega odbora.

Včasih slišimo pripombe čes, da sindikalni odbor ni dovolj delaven, vendar lahko to trde le tisti, ki jim delo in napor sindikalnega odbora niso znani.

Pa pogledimo nekatere primere nediscipliniranosti sindikalnih podružnic, kot je sestavljanje zapisnikov in obveščanje sindikalnega odbora o delu podružnic itd. Če bi bili sestanki podružnic redni, bi morala imeti vsaka podružnica letos najmanj 5 sej izvršnega odbora poleg običnega zbora. Iz poslanih zapisnikov pa je razvidno, da ni tako. Tako je sindikalni odbor dobil od podružnic naslednje število zapisnikov:

Koper	Zapisniki		Skupaj
	starega zbora	novoga zbora	
Zalog	1	ne	1
»Centrala»	3	da	4
Kranj	—	ne	—
Sk. Loka	—	da	6
»Betonarna»	3	da	4
Jesenice	2	ne	2
Ravne	5	da	8
Kov. obrat			
Maribor	1	da	2
CO Ljublj.	2	da	4
Celje	1	ne	1
g. v. Ljublj.	2	da	4
g. v. Mrb.	—	da	1

Iz navedenega lahko sklepamo, da izvršni odbori sindikalnih podružnic niso imeli dovolj sej, ali pa da imajo tako slab odnos do pošiljanja zapisnikov. Sindikalnemu odboru niso zapisniki potrebni zgolj zaradi zapisnika, ampak so nujno potrebni za spremljanje dela podružnice. Glede tega lahko pohvalimo sindikalni odbor podružnic Ravne in Skofjo Loko. Gramo pa lahko sindikalne podružnice: Maribor, Celje, Kranj in Zalog.

Naslednji primeri nediscipliniranosti so še tili: Dne 10. V. letos je sekretariat poslal podružnicam obrazce za popis novo izvoljenih članov DS in UO edinic. Doselej Zalog še ni poslal izpolnjenega obrazca kljub temu, da smo se obrnili tudi na osnovno organizacijo ZK. Sindikalna podružnica GV Ljubljana pa ga je poslala šele 6. junija.

Sindikalna podružnica v Kranju ni smatrala za potrebno poslati svojega predloga za člane upravnega odbora podjetja, kot so to storile vse ostale podružnice. Obračun znanke dostavlja blagajniku SO le 5 podružnic. Ostale kljub večkratnim pismenim in ustnim urgencam obračunov ne pošiljajo.

Sindikalni odbor je priporočil vsem podružnicam, naj sestavijo program dela za mandatno dobo 1962/63. Ta program je naredila le podružnica na Ravnah. Podružnica GV Maribor pa trdi, da ima osnutek, ki pa ga izvršni odbor še ni potrdil. Vse druge podružnice programov še niso sestavile.

V novembru 1961 je sekretariat izdal okrožnico, da morajo podružnice narediti inventuro inventarja. Zalog doslej tega še ni storil. GV Ljubljana pa je poslala popis inventarja šele 6. junija. Zelo vestno in pravočasno pa so izdelale inventure tele podružnice: Skofja Loka, KO Maribor, Ravne in GV Maribor.

Na sestankih SO in z okrožnicami so bile vse podružnice obveščene, kako in kdaj se lahko poslužujejo plačanega sindikalnega funkcionarja, toda doslej ga niso poklicali še v nobeno sindikalno podružnico razen na Ravne in na obične zbore. Dogodilo pa se je, da so se v Celju pritožili, da jih ta funkcio-

nar vse premalo obiskuje kljub temu, da ga niso nikoli zahtevali. Vsi se moramo zavedati, da se morajo vsa potrebna potovanja omejiti na najnujnejša, če je potrebno, pa se ga lahko tudi zahteva, kot to naglašajo vse okrožnice in kot je bilo to neštetokrat povedano na sejah sindikalnega odbora.

Prav je, če omenimo, da sekretariat in SO redno pošiljata zapisnike in obvestila vsem podružnicam, vodilnim uslužbencem podjetja, funkcionarjem delavskega samoupravljanja in političnim organizacijam, kakor tudi RO gradbincev. Občutek pa imamo, da jih ne pročujejo. Moti nas tudi, da v nekaterih podružnicah zatrjujejo, da nimajo dovolj dela, namreč strokovnega, funkcionarji pa kljub temu trde, da nimajo časa za sindikalno delo, ker so vse preveč obremenjeni s — strokovnim delom. Tako nam res ni jasno, kaj drži.

Zapisali smo nekaj primerov nediscipline in nevestnosti sindikalnih podružnic, toda ne zato, da bi jim škodovali, ampak da jih opozorimo na boljše disciplino.

(Vsi navedeni podatki se nanašajo na čas od 1. januarja do 15. junija 1962.)

Pri gradnji podvoza v Ljubljani na Celovski cesti. Mehanizacija v polnem teku

Sindikrat in samoupravljanje

od 15—20 let	1,1 %
od 20—25 let	10,9 %
od 25—30 let	20,5 %
od 30—35 let	30,6 %
od 35—40 let	20,2 %
nad 40 let	16,7 %

Letos je bilo prvič izvoljenih 49,4%, od enkrat do trikrat je bilo že izvoljenih 39,6% in večkrat pa 11%.

Če predvidevamo, da organi upravljanja in člani komisij zasedajo enkrat mesečno in to povprečno 4 ure, znaša mesečno 2972 ur ali letno 35.664 ur. Zasedanj je seveda več.

Ce k temu prištejemo še 705 sindikalnih funkcionarjev ter prav tako predvidevamo, da se ti sestanejo enkrat na mesec po 4 ure, je to 2820 ur ali letno 33.840. Če seštejemo ure, znaša to 66.504 ure ali 8688 dni letno. K temu prištejemo še razne konference in ostala zasedanja.

Mnogo je ur, ki jih prebijajo člani našega kolektiva po sestankih zato smo tembolj upravičeni zahtevati, da sklepe dosledno izvršujemo.

Novi predsednik sindikalne podružnice gradbenega vodstva Ljubljana tov. Rudi Koršič

Iz vojske nam pišejo

Tov. Franc Blažič, ki služi vojaški rok v vojni pošti 3071-13 v Nišu nam je poslal naslednje pismo:

»Smo še člani kolektiva? Zaposlen sem bil na gradbišču Ljubljana okolica, sedež Zalog. Tukaj sem se tudi izučil za kvalificiranega zidarja. Solanje bi bil rad nadaljeval. Ustno prošnjo sem predložil delavskemu svetu in je bila negativno rešena. Tako sem 22. marca t. l. odšel na odsluženje vojaškega roka.

Tukaj sem našel štiri člane našega kolektiva: Prša Jožeta, Bistoviča Ivana — gradbeno vodstvo Maribor, Ramšaka Antona — gradbišče Celje in Bokana Antona — iz gradbišča Zalog. Vprašal sem jih, če so kaj povezani s kolektivom, so dejali, da so še člani kolektiva. Vsi si želijo, da se srečno vrnejo nazaj na svoje delovno mesto. Zakaj ne bi seznanili tovariše z delom našega kolektiva? Imamo lepo glasilo »GRADISOV VESTNIK«.

Prosim vas v imenu navedenih članov, če je mogoče, da bi dobili kako številko časopisa. Upam, da bi se na ta način najlaže seznanili z delom v kolektivu.

Posiljam vam iskrene pozdrave, posebej pa članom gradbišča Zalog.

Tovariš Stefan Bosil, ki služi vojaški rok, vojna pošta 9080, v Petrinju nam je poslal pismo naslednje vsebine:

»Ker sem bil naročnik našega kolektivnega časopisa »Gradisov vestnik«, katerega sem tudi prejemal v Karlovcu. Vas prosim, da mi ga v bodoče pošiljate v Petrinje. Ker me ta kolektivni časopis zmeraj preseneča z uspehi našega kolektiva ter prijateljev, si ga v bodoče še bolj želim prebirati.

Se enkrat vas vljudno prosim, da mi v bodoče pošiljate časopis v Petrinje, obenem pa pošiljam lep pozdrav vsem članom podjetja.

Govoriti o pomenu delavskega samoupravljanja je odveč, kajti to je že prešlo v mso in kri članov našega kolektiva. Skozi vso dobo samoupravljanja je vloga delavskih svetov nenehno rasla, sorazmerno z razširjanjem pravic pri urejanju gospodarskih vprašanj, odnosov v kolektivu, pri delitvi dohodka itd.

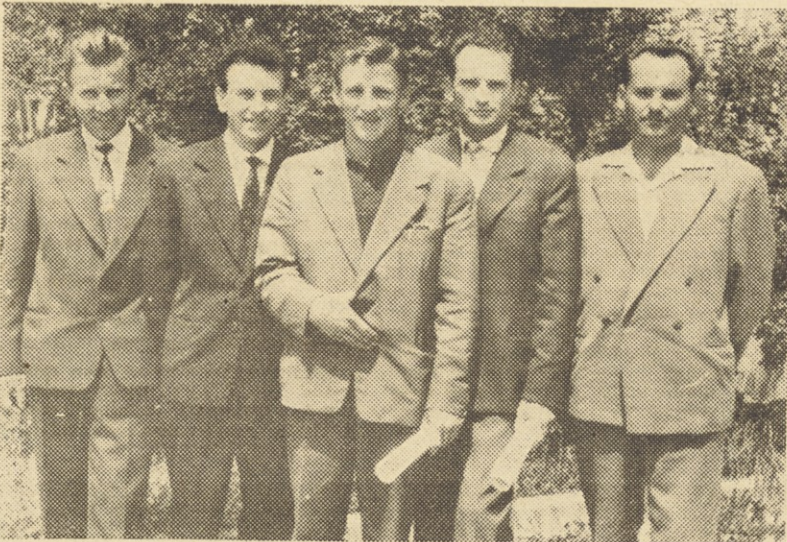
Ze samo dejstvo, da sodeluje v organih upravljanja 526 članov, v komisijah pa 217, torej skupno 743 članov kolektiva ali 16,5% vseh zaposlenih, nam potrjuje, da si podjetje prizadeva vključiti v upravljanje čimveč članov kolektiva, zanimivi so tudi ostali podatki.

Od 734 upravljavcev je 19,2% uslužbencev in 81,8% delavcev. Po starosti so:

RESITEV KRIZANKE

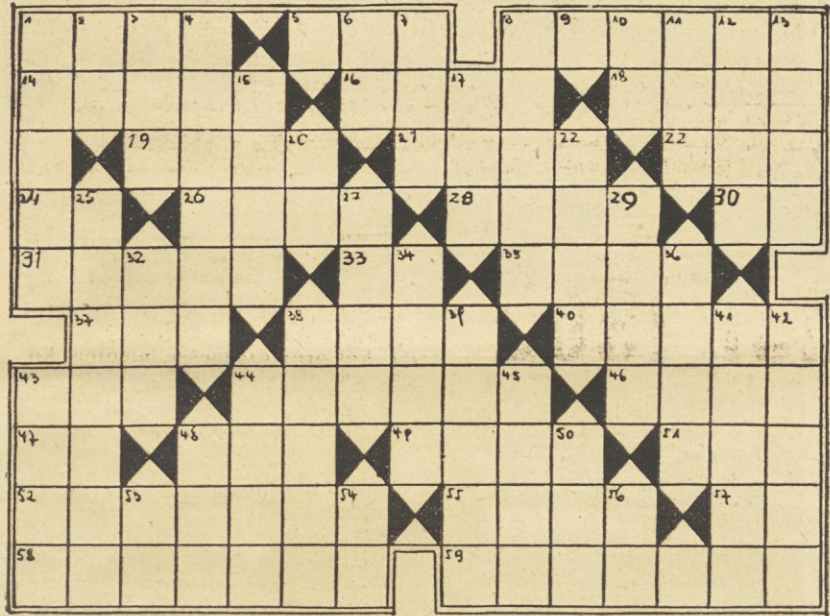
1. Planika, 8. Muline, 14. legalen, 15. Apatin, 16. otep, 17. staro, 19. ica, 20. Honer, 22. »Iskrac«, 24. ak, 25. tvor, 27. Seta, 29. LM, 31. idila, 34. navoj, 37. ILO, 39. obala, 41. mape, 42. nadevi, 44. Mesarič, 45. Adamič, 46. agonija.

Naši novi delovodje

Naši novi gradbeni delovodje, ki so 18. junija 1962 uspešno končali delovodsko šolo. (Od leve proti desni: Avgust Belovič, Kvar Feliks, Anton Demšar, ki je zaključil izpit napravil z odličnim uspehom, Lovrenc Oblak in Franc Valent.) V kolektivu in na novem delovnem mestu jim želimo obilo uspehov

Križanka

Vodoravno: 1. južni sadež, 5. kralj živali, 8. vrsta slame, 14. otok znan iz grške mitologije, 16. zvezde, 18. ni toplo, 19. vrsta jedi, 21. športni rekvizit, 23. tip avtomobila, ki ga izdelujejo v Kopru, 24. pijača starih Slovanov, 26. oklepno vozilo, 28. orientalsko glasbilo, 30. okrajšan veznik, 31. priprava za kuhanje, 33. samoglasnik in soglasnik, 35. planina v Bolgariji, 37. alkoholna pijača, 38. polet, 40. gora na Primorskem, 43. ljubeč, 44. snisek, 46. le, 47. samoglasnik in soglasnik, 48. kurirji, glasniki, 49. moško ime, 51. industrijska rastlina, 52. znana trgovina s pohištvom, 55. pravtaka, 57. izraz pri kvartanju, 58. vrsta uganke, 59. nadomestek.

Navpično: 1. vrsta zelenjave, 2. ono (Angl.), 3. log, 4. zdravniški

izraz, 6. španski spolnik, 7. eden izmed čutov, 8. delokrog, področje, 10. različna soglasnika, 11. boginja jeze pri starih Rimljanih, 12. priimek našega znanega slikarja, 15. politično zatočišče, 15. moško ime, 17. voz na dveh kolesih, 20. nemški predlog, 22. mesto v Dalmaciji, 25. dosleden, 27. utežne mere, 29. zvok, 32. afriški veletok, 34. prevozno sredstvo, 36. letopis, 38. muslimansko žensko ime, 39. žensko ime, 41. del pohištva, 42. pesniška oblika, 45. žensko ime, 44. prastanovavec našega ozemlja, 45. indijski čol, 48. kratica za »Slovensko narodno gledališče«, 50. granat, dragi kamen, 53. močna igralna karta (narobe), 54. začetnici znanega hrvatskega režiserja, 56. časovni veznik.

Drobne tehnične zanimivosti iz gradbeništva

Največja zgradba

Keopsova piramida je bila zgrajena tri tisoč let pred našim štetjem, vendar je do danes še vedno največje gradbeno delo na svetu. Neki angleški egiptolog je izračunal, da bi lahko v notranjosti te piramide postavili pet največjih cerkev v Rimu, katedrali iz Milana in Firenc, cerkev svetega Pavla in katedralo iz Padove.

Največji hotel

V Moskvi pripravljajo projekte za gradnjo največjega hotela na svetu. Hotel bo sprejel prve goste ob svetovni razstavi leta 1967. Stal bo v bližini Kremlja. Imel bo 3500 sob s 5.895 posteljami. Poleg mnogih sob in dvoran bo imel še koncertno dvorano s 3.000 sedeži, dve veliki restavraciji z 2.500 sedeži, kavarno in dve veliki kinodvorani. Pri gradnji hotela bodo v glavnem uporabljali lahke materiale, kot sta aluminij in steklo. Novi hotel bo trikrat večji kot do zdaj največji hotel v Moskvi »Ukrajina«.

Ljubljana-Litostroj

Po podatkih »Biltena« beogradskega sejma je Litostroj na letošnjem sejmu tehnike v

Beogradu razstavil širok izvozni asortement: oprema za hidro in termo elektrarne, električna dvigala, specialna dvigala za mostove itd. S svojimi kvalitetnimi izdelki se je Litostroj uspel plasirati in si osvojiti svetovne tržišče. Tako imajo zdaj ogromna naročila za Indijo, Egipt, Mehiko, zadnje čase pa tudi za Gvinejo in Togo. Pogodbo imajo tudi za pet hidroelektrarn v Indiji in eno za Etiopijo. (To bi bila lepa kooperacija!).

Cement v raznih barvah

V Sovjetski zvezi so pričeli s proizvodnjo barvastega cementa. Tehnološki proces proizvodnje je bil izdelan v laboratoriju leningradske akademije za gradbeništvo. Z dodajanjem niklja, kroma, mangana, kobalta itd. dobi cement zeleno, modro in rumeno barvo.

Okrogle hiše

Novost moderne arhitekture je neka kolonija v bližini Milana (Italija). Hiše so okrogle oblike, visoke 15 metrov in imajo 50 stanovanjskih prostorov. Pravijo, da je v okroglih stavbah zelo dobro rešen problem

prostornine. Vsaka stranka ima vtis, da stanuje v lastni stavbi.

Restavracija pod oblaki

V bližini Stuttgarta v Nemčiji so postavili 152 metrov visok televizijski stolp. Na vrhu stolpa so v kupoli uredili veliko restavracijo. Le-ta obsega tri nadstropja. Dvigalo pripelje torej goste v restavracijo tako rekoč pod oblake. Iz restavracije se nudi gostom lep razgled na Stuttgart in okolico.

Največji kanal na svetu

Skozi neskončno pečeno področje Turkmnije v Sovjetski zvezi gradijo največji umetni kanal na svetu. Dolg bo 924 km in bo služil za namakanje puščave Karakum. Zgrajen bo v petih letih. Če primerjamo, da so gradili v SZ kanal, ki je dolg 161 km, 9 let, panamski kanal, ki je dolg 81,6 km, pa celih 34 let, bo to ne samo največji, temveč tudi najhitreje zgrajen kanal na svetu.

Podzemeljska železnica, ki bo vezala 12 mest Na poziv zahodnonemške vlade je okoli 500 inženirjev in arhitektov začelo z izde-

lavo projektov za gigantsko delo pod zemljo. Podzemeljska železnica bo vezala 12 rurskih mest. Realizacija tega projekta bo stala okrog 20 milijard dinarjev. Stroške gradnje bodo krile občine, industrija in zvezna vlada.

Mesto v Arktiki

Projekt arktičnega mesta, na katerega ulicah ne bo temperatura nikoli izpod +10 stopinj, pripravljajo projektanti leningradske akademije gradbeništva. To bo mesto bližnje bodočnosti, predvideno za 10 do 15 tisoč prebivalcev. Zgradili bodo ogromno kupolo iz plastičnega materiala, pod katero se bo nahajal center mesta.

Največji in najdaljši mostovi v Evropi

Nedaleč od Innsbrucka v Avstriji so pričeli graditi most, ki bo visok 185 metrov (torej 20-krat višji, kot ga gradijo Jeseničani). Most bodo gradili dve leti. To bo najvišji most v Evropi.

Najdaljši most pa gradijo na reki Tajo v bližini Barcelone na Portugalskem. Most bo dolg tri kilometre, od katerega je 2 km čez vodo. Srednja stebra bosta visoka 23 metrov. Konstrukcija bo iz železobetona.

L. C.

S »KOMPASOM« PO SONČNI ITALIJI

Zveza gradbenih inženirjev in tehnikov je v sodelovanju s »Kompasom« organizirala osemdnevno potovanje po Italiji, katerega se je iz našega gradbenega vodstva udeležilo osem članov tehniškega sektorja.

Ker je bilo potovanje zares zanimivo in smo videli in doživeli res precej, bi skušal vsaj del tega po dnevnih doživljanjih posredovati našim bralcem.

1. dan — 2. 5. 1962. Po odhodu z vlakom iz Ljubljane smo bili ob kratkem postanku na postaji Sezana zaradi carinskih formalnosti že okoli 9. ure v Trstu, katerega si žal zaradi prekratkega postanka vlaka, nismo mogli približe ogledati. Naša pot nas je potem ob robu slikovite furlanske ravnine vodila do Benetk, kjer smo bili že nekaj po polnoči. Prtljago smo dali v garderobo in takoj odšli na ogled mesta.

Italijani, podjetni in rojeni za trgovanje so iz nas izvabili prve devize za spominke ter karte s pozdravi. Tu smo prvič videli, kar je bilo kasneje še neštokrat potrjeno, da imajo Italijani res polno mero idej in smisla za turizem, saj za vsako še tako nepomembno stvar napravijo reklamo in hrup, tako da če drugega nič, si to stvar iz »firbe« ogleda marsikdo, seveda nikoli zastoj.

Poleg mesta samega, katero je že samo po sebi zanimivo, si seveda nismo pozabili ogledati tudi trga in cerkve sv. Marka in »mostu vzdihljajev«. Skoda res, da to znamenito mesto, v katerega so vložili stari italijanski gradbeniki toliko truda, sposobnosti in domišljije, počasi, a vztrajno propada. Benečani se sicer tega zavedajo in prav zato me čudi, da tega biserja, ki izvirja za italijansko gospodarstvo toliko prepotrebnih deviz, načrtno in smotno ne vzdržujejo ter rešiti propada, kar se pač rešiti še da. Mesto samo je dokaj čisto, pač pa kanali in voda v njih ne dajejo mestu najlepše podobe. To sliko le delno omilijo gondolerji s svojimi značilnimi oblekami in klobuki s pisanimi trakovi.

2. in 3. dan: Kasno zvečer smo odpotovali iz Benetk in prišli že drugi dan ob pol osmih zjutraj v Rim, kjer so nas že čakali avtobusi, da nas popeljejo na ogled mesta.

Izreden vtis na nas je napravila že sama železniška postaja »Termini«. Je res mojstrovina, da nima zastoj naziva največja postaja v Evropi in najlepša na svetu. O njenih dimenzijah bi težko govorili, ker človek pri takih objektih zgubi občutek za razmerja.

Kakor sem že omenil, smo se podali z vodičem na ogled mesta. Preveč je bilo tega, da bi si človek vse vtisnil v spomin. Zato bom naštel samo nekaj objektov, ki smo si jih ogledali:

Trg Navona z znamenito fontano, katera ponazarja štiri reke, kolosej, nešteti vodometovi, od katerih je najbolj znan in opevan fontana di Trevi, španskega trga, Foruma romana, angleškega gradu, marmornatega stadiona, olimpijskega stadiona, kateri sprejme 100.000 ljudi in je bil namenjen za olimpijske igre v letu 1969. Omembe vredna je tudi palača športov, katera sprejme 24.000 gledavcev in ki spominja na našo »A« halo na beograjskem se mišiču. Delno smo si ogledali tudi olimpijsko naselje, katerega so potem preuredili v stanovanjska. Vse pa prekaša po bogastvu in velikosti cerkev sv. Petra. Čuditi se moramo mojstrom, kateri so to projektirali in gradili še danes. Ta gradbena mojstrovina je dolga 136,36 m in skriva v sebi

nešteto kipov, fresk in mozaikov slavnih italijanskih mojstrov, kot so bili Michelangelo Buonarroti, Leonardo da Vinci in drugi. Cerkev sama je tako prostorna, da gre vanjo 60.000 ljudi. Freske in mozaiki so napravljeni s tako natančnostjo in eleganco, da vzbujajo v človeku spoštovanje do mojstrov, kateri so jih projektirali, obenem pa sočustvovanje do sužnjev in ljudi, kateri so zato trpeli.

Grade v Rimu veliko, zelo sodobno in lepo, a vse fasade so izredno bogate in če že niso obložene z marmorom ali pa z mozaikom, so pa vsaj podstavki in balkoni. So zelo drzni v gradnjah ter izvirni s polno mero smisla za arhitekturo, kar je lepo videti v olimpijski vasi.

Rim ima zdaj ca. 2.500.000 prebivancev, poleg tega pa je v sezoni v njem 200.000 do 300.000 turistov. Promet je le delno usmerjen s semaforji in se odvija hitro in ne preveč disciplinirano. Vsak se trudi, da bi čimprej prišel do križišča, pa naj bo to po levi ali desni, saj se na križišču prerivajo na vse mile viže. Eno pa spoštujejo vsi motorizirani ljudje: vedno in povsod ima prednost pešec, kateremu se na prehodih ni treba bati za svoje življenje in prednost na prehodu. Promet je gost, saj ima Rim registriranih čez 550.000 vozil, ki se umirijo šele proti jutru.

Seveda nas je zanimalo tudi, nočno življenje večnega mesta. Trgovine in vsi štanti — branjarje so odprte pozno v noč tako, da je moč zapraviti tiste lire še prej.

Takoj ko padé mrak, se pojavijo po vogalih hiš in na ulicah »damice«, ki hitijo na svoj »posel« in na svojsten, zanje značilen način izvajajo iz tujcev zadnje lire. Ta, na zemlji najstarejša obrt, kar oboro cvete, seveda je »posel« v veliki meri odvisen od starosti teh deklet. Res je le eno, da z zakonom iz let 1958, s katerim je bila prepovedana prostitucija, problema teh damic niso rešili, saj so jih čez noč postavili na cesto prepustene same sebi. Čez noč so zgubile kruh, katerega si sedaj stizijo še sramotneje na cesti, na cesti brez nadzorstva in kontrole.

4. dan — Po zajutku smo se malo križarili po Rimu in se kasneje ob Tirenškem morju po dobri cesti odpeljali po zelo slikoviti pokrajini proti Firencam.

Po serpentinah lepo speljane ceste, ki se dviga in spušča po manjših gričih, pokritih z vinsko trto (ciantji vino), smo v zgodnjih popoldanskih urah prispeli do Firenc. Ustavili smo se pred Michelangelovim trgu, ki leži nekoliko dvignjen nad mestom in odprl se nam je prekrasen razgled na reko Arno in prelepo mesto, ki se širi do vnožja precej oddaljenih gričev.

Firence so bile že v 12. in 13. stoletju zelo razvito kulturno središče Italije. Kamor človek stopi, povsod naleti na stare stavbe, prekrasne cerkve in kipe. Firence je pravzaprav dvignila družina Medici, ki so bili trgovci. Mnogo so potovali, prinašali stare kipe in druge umetnine iz antičnega sveta in z denarjem podpirali razvijajočo se kulturo. Bili so požrtvovalni mecenji Michelangelu, Leonardu, Danteju in drugim.

Od najpomembnejših starih zgradb v Firencah je Palazzo Signioria, ki je bila grajena v treh etapah in v treh različnih slogih. V najnovejšem delu palače so še danes uradni prostori. Te palače se skoraj dotika velika umetniška galerija, ki je najstarejša galerija na svetu pa v tistem času tudi največja: ustanovili pa so jo Medici. Galerija je polna umetniških slik, gobelinov in kipov rimskih imperatorjev in cesaric Firence imajo danes 35 umetniških galerij in še danes najpomembnejšo zbirko slikarjev iz renesan-

Cerkev sv. Janeza Krstnika je bila dograjena leta 1330, grajena pa je v romanskem slogu in je brez zvonika. Vhoda ima z dveh strani, visoka sta okrog 5 metrov z vrati, pokritimi z reliefnimi ulitki v bronu, ki predstavljajo, npr. krst, sodišče itd. Prva vrata so bila izdelana takrat, ko je bila dograjena cerkev, druga vrata pa je leta 1452 ulitil Iberti in so lepša od prvih in s krasnimi plastičnimi ulitki.

Gotska katedrala, ki stoji poleg imenovane cerkve, je grajena iz materiala podobnega peki, obložena pa je z belim, rahlo rdečim in črnim marmorom. Grajena je v tako imenovani florentinski gotiki, ki je milejša od standardne gotike. Katedrala ima velika okna, ki pa prepuščajo malo svetlobe, ker so zasteklena z barvastim steklom (tako steklo so izdelovali tako, da so še tekoči stekleni masi primešali prah raznobarnih marmorov). Sežidana je bila leta 1436, gradili pa so jo 140 let. Ta katedrala je edina, ki je sežidana v gotskem slogu in ima kupolo. Kupolo je poslikal Michelangelo, z nje pa je Galileo Galilei delal svoje poskuse o gravitaciji. Ločen od katedrale stoji stolp, ki pa nima oblike cerkvenega zvonika, ampak obrambnega stolpa.

Nekaj minut naprej od katedrale stoji rodna hiša Dantea Alighierija, ki je edina od vseh zgodovinskih znamenitosti Firenc ni originalna. Ko je bil Dante izgnan v Raveno zaradi spora z Medici, so to hišo porušili, vendar je bila na istem mestu kasneje zgrajena nova z novim stolpom (vsaka hiša je imela v tistem času tudi stolp).

Cerkev Santa Croce je pravzaprav grobnica znanih in zaslužnih mož, kot so: Michelangelo (umrl je v Ravenu, a je pokopan v Firencah), Galileo Galilei, skladatelj Rossini in drugi. V kotu cerkve stoji velik kip, ki predstavlja svobodo in po tem kipu je vzel vzorec umetnik, ki je izdelal kip Svobode (Liberte), ki stoji pred vhodom v New Yorku. Na trgu pred cerkvijo stoji velik kip Dantea Cetrav je bil izgnan, so kasneje velikemu umetniku postavili spomenik.

Mnogo znamenitosti bi si še moral ogledati, toda čas našega bivanja v Firencah je bil kratek in tako smo si ogledali le najpomembnejše in najlepše storitve, ki so jih stoletja oblikovali in nam danes dokazujejo veliko sposobnost takratnih umetnikov in graditeljev.

5. dan — Kmalu popoldne smo se odpravili iz Firenc in se po novi avtocesti, imenovani »Strada del sole« (sončna cesta) odpeljali proti trgovskemu središču Italije — Milanu.

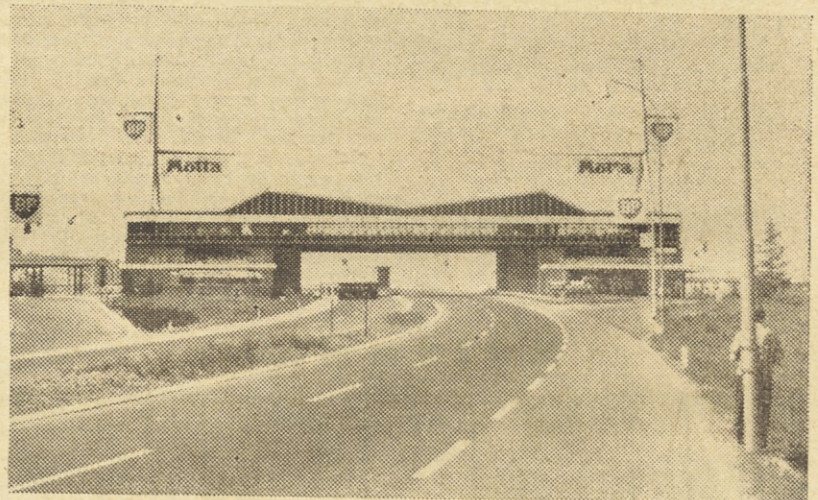
Ker gre za gorsko cesto, je bilo zgrajenih 35 viaduktov, 47 predorov in 14 mostov. Za varnost vožnje je vse preskrbljeno — za 85 kilometrov je dovolj pičila ura vožnje.

Gre za odsek med Bologno in Firencem. Kot je znano, je odsek med Milanom in Bologno že dalj časa v rabi, kot že dlje časa služi svojemu namenu odsek med Capuo in Neaplom. Preostane, kot vidimo, še odsek od Firence do Rima in od Rima do Capue in ena najlepših avtomobilskih cest v Evropi bo dokončana. Približni načrt avtomobilske ceste sonca predvideva dolžino 720 km asfaltnega traku, kolikor je pač od Milana do Neaplja. Doslej je zgrajenih 322 kilometrov, kamor spad 195 km ceste Milan-Bologna, košček ceste Capua-Neapoli in nekaj manj kot 85 km ceste med Bologno in Firencem. Ker gre za veliko delo, je vredno da se ob njem ustavimo in ga nekoliko osvetlimo.

Apeninsko pogorje ni tako težko prehodno kot so Alpe. Kljub temu je prehod čez Apenine v sedanjem, vedno bolj živahnem avtomobilskem prometu pre-

Udeleženci ekskurzije v Rimu

Sončna cesta — moderna restavracija v počivališču

Posnetek iz Pule — člani projektivnega biroja na ekskurziji

»Kaj pa ti je Jeklica 20. let, tak žalostno gledaš v svet« (Sonja in Ingrid iz Projektivnega biroja)

Dela na Belškem polju potekajo z nezmanjšano brzino. Do konca aprila smo izkopal in prevozili že 253 tisoč m³ ali 39 % materiala. Vsa dela morajo biti končana do oktobra tega leta

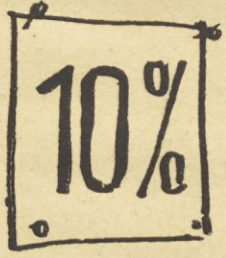
stavljal problem in veliko oviro tudi v gospodarskem sodelovanju med predeli vzhodno od apeninske bariere. Zato se je nujnost avtomobilske ceste vsiljevala z vso svojo težo in sredstva za ta velik objekt so se našla. Toda tisti, ki so se ukvarjali z realizacijo tega načrta, niso računali, da bo ta »biser gradbene tehnike« tako drag. Neapolnih 85 km ceste je namreč stala 70 milijard lir tako, da je nekdo rekel, da je ta cesta lahko biser, toda biser, ki stane po eno milijardo za kilometer. Dejansko je en kilometer te ceste stal nekaj nad 850 milijonov lir. Toda dejstvo je, da je cesta zelo lepo speljana, krasno grajena in zelo funkcionalna. Nekaj podatkov, ki bodo sku-

šali izredne izdatke opravičiti, o čemer pa bomo rekli kaj več pozneje. Cesta je dolga, kot smo rekli, 85 km. Ker je speljana po gorskem predelu, vodi čez 35 viaduktov, skozi 47 daljših ali krajših predorov in čez 14 mostov. Kot vidimo, je viaduktov zelo veliko in ponekod so to izredno drzne gradnje, saj ponekod cesta prečka globoke doline in prepade in so bili graditelji primorani graditi viadukte na stebrih, ki so do 50 metrov visoki. Predorov je sicer 47, torej veliko, vendar gre za bolj kratke predore, saj manj njih celotna dolžina komaj 5 km. Ustavimo se še za trenutek pri značilnostih te ceste. (grfupouid a(ted).

Z domačo vižo

PRVA JE KUHA'R'CA...

DRUGA JE KELNAR'CA...

TRETJA JE...

na dopustu

BARČICA PO MORJU PLAVA...

OJ, ZDAJ GREMO...

SONČEK SIJE, DEŽEK GRE...

KAJ BI NE VRISKAL...

Kritika o kritiki

«Ne kritiziraj!» je pred dolgimi leti pisalo v pokojnem ljubljanskem tramvaju med plakati za Opero in nogavice. Ta napis ni dolgo visel, kajti je nekdo spoznal, da je kritika potrebna in basta. Ampak, kritika naj bo zdrava. Marsika tera današnja kritika ima oslovski kašel in je sila nezdrava. Posebno rad se nekateri spravijo nad šefe, računo vodje ali celo direktorja kar ni dobro niti zdravo in je zato taka kritika ne zdrava. To potrjuje tudi tale primer: V nekem podjetju so zelo kritizirali direktorja. Zato, ker ni nikoli ohodišteviline pisarne in ga mnogo uslužbenecv ni poznalo. Pa je nekdo od stavišjih to vseeno povedal direktorju tako v blagi obliki. «Veste,» je odgovoril direktor, «malo čudno bi izgledalo, ko bi po pisarnah pregledoval, če imajo uslužbenici pospravljene predale ali ne, ali če mečejo papir v koš ali poleg njega. Saj ljudje menda vedo čemu so predali in čemu imajo pod mizo koše, ne?» Ja ta kritika ni zadela v črno. Menda je bila neutemeljena, kdo ve?

Pravzaprav bi bilo zelo pametno, ko bi nekdo od naših književnikov napisal knjigo o lepem vedenju. Kadarkoli bi kdo imel napovedan pogovor — denimo — s šefom ali sindikalnim funkcionarjem, bi lahko v naglici pokukal v poglavje «kako se vedem vpricho predpovestavljenega» in nikoli bi ne bilo žolčnih kritik. Ta izraz žolčni, so namreč pogumtali tisti, ki jim je šla kritika na žolč. Diskusije bi potem potekale čudovito brez hude krvi, brez očitkov. In mnogi ljudje ne bi bili nikoli zaradi slabe kritike slabe volje.

Kritik imamo vseh vrst kakor solate. Najraje kritizirajo vodstva podjetij pa bodisi upravičeno ali neupravičeno. Ne vem, zakaj so jim tak trn v peti. Še huje pa je, če se kritizira za vogali. Vsaka «zavogalna kritika» zares ni naša mešta. Odkrito je treba povedati, ali ne? Mesto za kritiko je na raznih sestankih, ali pa naš časopis, seveda če je kritika resnična in utemeljena. Zelo mi je bila všeč kritika nekoga člana delavskega sveta na zadnjem sestanku. Odkrito in jasno je povedal kaj mu ni prav in kaj je treba storiti. Tako je pravilno.

Kritika naj bo konstruktivna. Tudi to poglavje naj bi bilo v moji namišljeni knjigi o kritiki. Za vzor konstruktivne kritike vzemimo par črnih čevljev, ki jih je nekdo zavezal z belimi vezalkami. Konstruktiven predlog bi bil v tem primeru, če bi dejali, naj dotični kupi črne vezalke k črnim čevljevem, ne bele. Ko pa bi mu svetovali — denimo — k črnim čevljevem, zelene vezalke, bi to ne bilo več konstruktivno, kajti po sred bi bila že ideologija o skladnosti barv. Sicer si nisem čisto na jasnem, kaj je konstruktivno, trdim pa, da mora biti dobra kritika vsekakor konstruktivna.

Ja, lepo je takole polemizirati o kritiki, čeprav vsi vemo, da je kritiziranje še preveč. Marsikoga neka stvar sploh ne briga, pa začne kritizirati in njegov kritiziranje skoči na živčno podlago in kritikaster zaključiti svoje krčevito izvajanje s stavkom: «Fej in fuji, to je za v cajtenge!» in potem gre na dva deci popije turško kavo jeza splahne in — kdo bi sestavljal članek za časopis. Uredniški koš je velik. Takih problemov je na stotine. Kam bi le prišli, ko bi vse kritike objavili v časopisih. Po moje bi časopis «Dandanašnja kritika» ki bi vseboval sama negodovanja, tehtal vsak dan okoli 35 kg, toliko, mislim, je pri nas raznih problemov, kateri nergači smatrajo za nepravilnosti. Ja, ja vsako reč je treba dokazati, dokazati ljubčki!

No najbrž ste pričakovali od tega članka kaj več, saj smo pričeli kar s kritiko šefov računovodij in direktorjev. Zares, da večina kritik leti »na ta višje,« pa vendar imamo še mnogo drugega, kar lahko opazi naše ostro kritično oko. Ja sedaj je nekako moderno kritizirati. Ampak marsikaj kritiziramo pač zato ker se to nekaterim dopade. Dostikrat botruje naši kritiki tudi zavist, češ za kaj pa nismo vsi enaki. Pa tudi tu še vseeno velja staro pravilo, kdor dela, tudi pogreši. Če ga poimota dva v nekem oddelku ostane kar nekako skrite samo vodja dotičnega oddelka preklinja; potem je vse spet dobro. Na direktorja šefe in ostale pa preži nekaj tisoč kritično ošiljenih oči in gorje siromaku, če ga kaj pokrona. Torej bodimo s kritiko obzirni. Kritika gre na živce pa naj bo taka ali taka, če pa je utemeljena pa še celo. Pa pustimo tiste grde izraze kot na primer linija »ta višji«, to se je skuhalo pri črni kavi itd. Takšno govorjenje če nimamo konkretnih dokazov več škodi kot koristi. V novih pogojih delavskega samoupravljanja je kritika nujna in potrebna, toda ne kritika zaradi kritike. Predvsem pa je potrebno za kritiziranje in za sprejemanje kritike veliko in veliko srčne kulture.

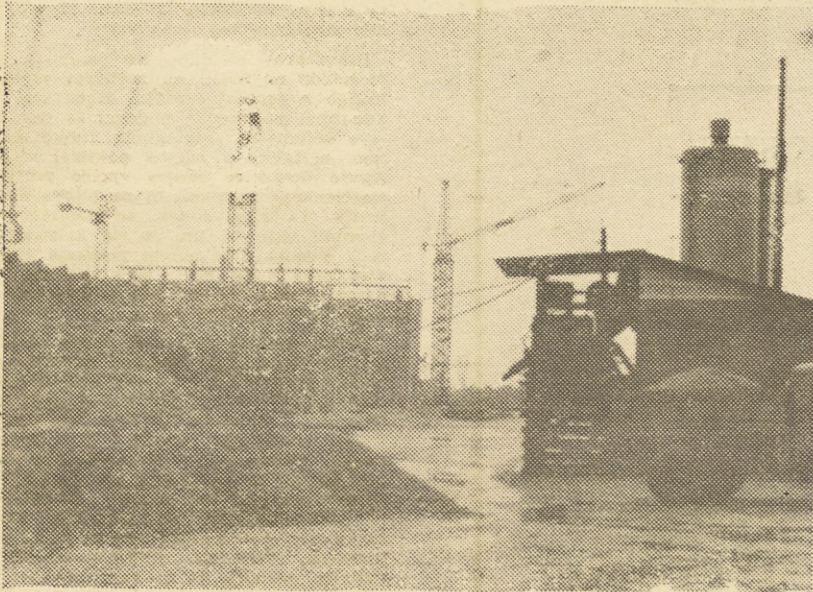
»Gradis« v slikah

V centralnih obratih so postavili poseben stolp za preizkušnjo vodnih črpavk. Vsaka črpavka mora biti preizkušena, preden jo pošljejo v edinicu

Na tovariškem srečanju starih gradbincev ni manjkalo dobre volje — »Na zdravje, tovariš Tomo!«

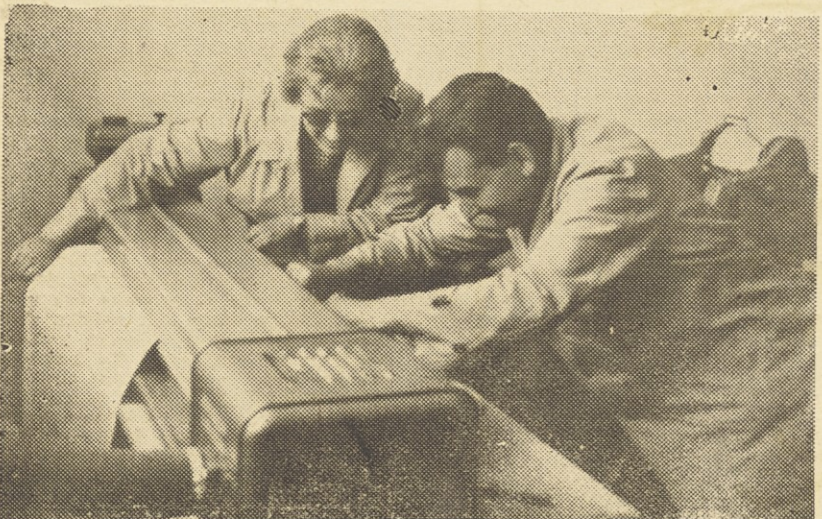
Na gradbeni razstavi? — Ne, to je naše gradbišče na Kidričevem

Beton iz centralne betonarne v Ljubljani prevažajo kamioni direktno na delovna mesta

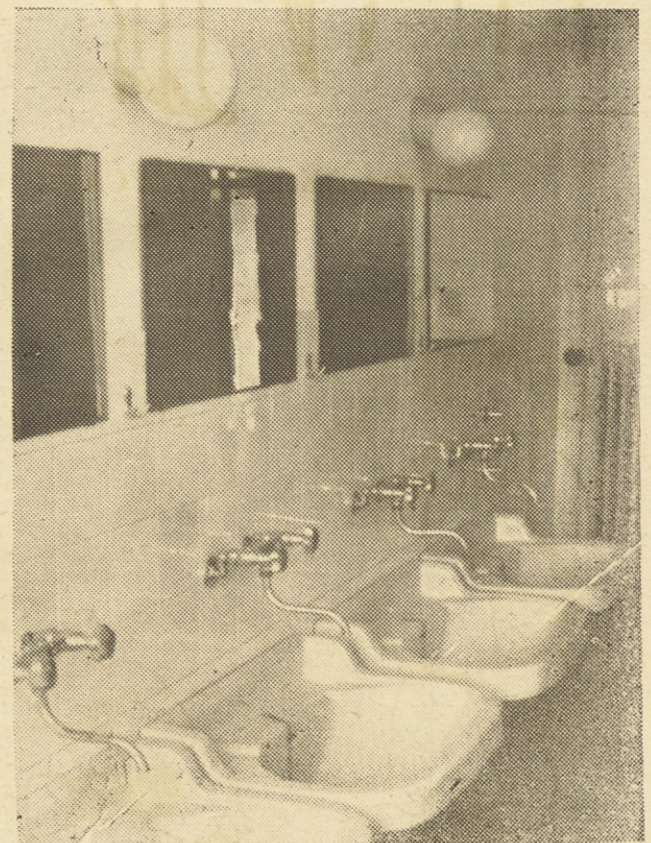
»Kar na lepem se mi je utrgal gumb na srajci,« je dejal šofer, tov. Peter

V centralnih obratih — glavnem skladišču je montiran nov stroj za kopiranje načrtov. Ing. Sonja Prijatelj in tov. Stefan Zver sta prva preizkusila nov stroj

»Joj, kam bi doli!« Tesarja tov. Zvonka Novaka smo ujeli, ko je z lahkoto prenašal težki tram

Na gradbišču Ravne na Koroškem so zgradili enega najlepših samskih domov za naše delavce. Del sanitarnih naprav in lepo urejena soba. Dom pripravljen za vselitev